Ч. 23 (UNSDRUCKSACHE)
II. ч. 23. (179) Понеділок 3. лютого 1941. Ціна 30 сот.

[Кра]ківські вісті

...щ; крім неділь і свят

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрасе 34. Тел. 230-30

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.
Verwaltung: Reichsstrasse 34.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Фірер прийняв делеґацію

НІППОНСЬКОЇ ЦІСАРСЬКОЇ АРМІЇ.

Берлін, 1. II. — Канцлер Великонімеччини й Вожд Німецьких Збройних Сил, Адольф Гітлер, прийняв сьогодні в новій канцлерській палаті делеґацію цісарської ніппонської армії, що тепер загостила до Німеччини. Ця делеґація під проводом ґенерала-поручника Ямашита оглянула уладження й військові частини німецької сухопутньої армії та летунства. Вона м. ін. має оглянути також поля боїв на Заході.

Вітають Фірера Великонімеччини

БЕРЛІН, 1. II. — Канцлер Гітлер одержав дальші телеграми з побажаннями від провідника Еспанії, ґен. Франка, керманича румунської держави, ґен. Антонеску, та президента Словаччини, д-ра Тіса. Фірер подякував їм телеграфічно.

Німецькі літаки над Суезом

РИМ, 1. II. — Головне Командування Італійської Армії подає:

На грецькому фронті артилерійський вогонь. Відділи італійських бомбовиків та ловецьких літаків вдатно атакували мости, шляхи та батерії ворожої артилерії. У спадних летах вони обкинули бомбами та обстріляли скорострілами військові відділи та кольони вантажників. Не вернувся один італійський літак.

Щоб оминути окруження італійських становищ в околиці Дерни в Киренаїці, головне командування наказало покинути місто та примістило війська у безпосередній віддалі на захід і південь. З тих нових становищ італійські відділи відразу на місці зупинили атаку змоторизованих австралійських відділів. Італійське летунство бомбардувало англійське змоторизовані одиниці. Італійські літаки зістрілили два ворожі літаки.

Вороже летунство атакувало одну місцевість у Киренаїці та спричинило смерть 3 і зранення кількох осіб. Матеріяльні шкоди, спричинені тим налетом — невеликі.

У Східній Африці італійці відбили у кількох сутичках на північному фронті ворожі атаки та заподіяли ворогові дошкульні втрати. Ескадри італійських бомбовиків і ловецьких літаків безнастанно бомбардували ворожі батерії, війська та самоходи. Італійці зістрілили один літак типу Ґловстер. Крім цього італійці примусили інший ворожий літак осісти на одному з італійських летовищ. Обсада цього літака попала в полон.

Літаки німецького летунського корпусу успішно бомбардували Суез та Ісмаїліє.

——о——

За нову орґанізацію Европи

ЖЕНЕВА, 1. II. — Французький публіцист Феран Льоран помістив на сторінках щоденника „Журналь" статтю п. з. „Відбудова Европи", де обговорює також і питання німецько - французької співпраці. Хід його думок такий: Ми — французи. Всі питання оцінюємо виключно з французького становища. Але Франція це також складова частина европейського суходолу. Европейські народи могли впродовж століть воювати зі собою, вони можуть ще тепер між собою боротися, але без огляду на те все — вони є вітками одного спільного пня. Їх вяже ґеографічне положення, звичаї, наука й мистецтво. У внутрішніх взаєминах панує поза межами орґанізацій повний хаос. Теж саме можна сказати і про відносини на европейській низовині. Треба думати, що коли будемо розглядати німецько - французькі взаємини в межах тієї европейської відбудови, то вдасться оминути багато безсумнівних непорозумінь, розчарувань та ускладнень, що з їх приводу треба би щонайменше висловити спожаління. Орґанізація европейського суходолу — це неминучий наслідок сучасної війни.

Німецькі боєві літаки опанували

СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ

НЮ-ЙОРК, 1. II. — Як повідомляє „Юнайтид Пресс", лондонські військові круги звертають увагу, що тепер положення на Середземному морі значно трудніще для Англії, ніж це було досі. Внаслідок атак німецьких спадних літаків, корабельна комунікація на Середземному морі для Англії незвичайно утруднена. Крім цього звертають увагу на факт, що німецькі повітряні атаки на Північну Африку можуть спричинити поважні труднощі для англійської армії в Киренаїці.

Масові повітряні атаки

ЦЕ ВЕЛИЧЕЗНА НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ АНГЛІЇ

НЮ-ЙОРК, 1. II. — Лондонський звітовик *„Ню-Йорк Гералд Трибюн", що недавно повернувся до Америки, заявив підчас одної промови, що масові німецькі повітряні атаки — це величезна небезпека для Англії.* В містах, де переведено ці атаки, як Кавентри, Савтгемтон і ін., спричинено величенські шкоди. Німецькі атаки спричинюють більші втрати, ніж це можуть собі уявити в Злучених Державах. *Бракує слів для описання правдивих розмірів знищень* і шкід.

„Уніятська небезпека"

Краків, 1. лютого 1941.

Ми вже заповіли на цьому місці, що будемо поборювати всякі прояви такого льокального „патріотизму", який — вивищуючи дану місцевість понад усі інші українські землі — ставав би зародком нового партикуляризму та шкодив творенню одностайного українського типу. Таксамо мали ми вже нагоду підкреслювати своє рівнорядне становище супроти різних віроісповідань, що обхоплюють український нарід, зокрема ми підкреслювали свій рівнорядний підхід до двох Церков, що гуртують у собі величезну більшість української нації: греко-католицької та православної. Гасло: „нація понад віроісповідання" лунало вже давно в українському громадянстві та проповідувала його провідна, українська національна преса вже й перед війною. Тим актуальніше й природніше воно стало тепер, коли ніякі штучні кордони, як напр. ославлений „сокальський" кордон, не ділять земель, що більш-менше поділились православними та греко-католиками. Та найбільш зрозуміле те гасло, як одна з начальних українських національно-суспільних засад, коли й упали кордони в українській психіці, коли затерлися різниці у розумінні й відчуванні найповажніших українських проблем.

Але так воно назверх тільки здавалось би. Не цураймося поставити крапки над „і" та поглянути правді в очі: є ще все одиниці, які дивляться на українців крізь призму віроісповідання. Правда, це діється також не завсіди і тільки врядигоди у практиці, бо теоретично й ті одиниці палко заперечували б цьому закидові. Тільки вони просто не одною міркою міряють рівноправність обох віроісповідань та віроісповідні потреби вірних обох Церков. І тому вони готові напр. бачити „уніятську небезпеку" там, де не бачать ніякої „православної небезпеки" (для греко-католиків), та вважають за щось зовсім природне й немов самозрозуміле, коли греко-католики помагають православним в їхніх справах (напр.: у збірці фондів на віднову Собору у Холмі, на яку то ціль деякі греко-католики складають навіть розмірно поважні суми), але вважали б мало не єрессю, коли б до православних в аналогічних справах звернулись греко-католики.

З такого підходу родяться „делікатні" питання, які по суті є зовсім прості і звичайні: перестали бути такими простими тільки у зустрічі з віроісповідною перечуленістю деяких земляків, які — тямлючи всі недавні польські аґресивні затії та дії проти православія — не можуть позбутися свого остраху за цілість своєї Церкви і надалі. Психологічно може таке перечулення й зрозуміле, але по суті воно зовсім нісенітне. Бо коли навіть прийняти, що колись, за давніх часів, і були в Греко-Католицькій Церкві течії експансивні та ексклюсивні, то 1) вони й серед загалу греко-католицьких вірних та греко-католицького духовенства не мали більшости, 2) нині на терені Ґенерального Губернаторства мови не може бути про таку течію та 3) спеціяльно укра-

іні-уніяти на Холмщині й Підляшші є майже без винятку, майже у 100%, такими українцями, які найбільш ворожо ставляться до будьякої віроісповідної ворожнечі та всією своєю істотою визнають принцип вищости національности понад віроісповідні різниці.

Але коли признаємо засаду, що 1) на українських землях у Генеральному Губернаторстві нема місця на ніяку „місійну акцію" в розумінні приєднування православних із Холмщини до греко-католицизму та греко-католиків із Лемківщини й Посяння до православія, то льогічно випливає з цього висновок, що 2) кожний українець кожного віроісповідання має право й обовязок шукати собі своєї душпастирскої опіки у своїй Церкві. І тому самозрозумілою річчю є те, що коли на Холмщині й Підляшші опинилась поважна кількість українців греко-католиків, то вони не можуть без тієї опіки залишатись. У Кракові є православна парохія. І до краківської православної церкви ходять на всі відправи в усякі загально-національні роковини греко-католики, також, як православні відвідують при таких нагодах греко-католицьку церкву. І ніхто з греко-католиків не вважає, що православна церковця є „небезпекою" для греко-католицизму. Коли ж трапляються одиниці, які хвилюються на думку про греко-католицьку парохію в будь-якому більшому осередку греко-католиків на українських землях з православними у Генеральному Губернаторстві, то цим роблять кривду не тільки Греко-Католицькій Церкві, але й Православній, бо обезцінюють силу й тривкість цієї останньої, ніби то „загроженої" такою одною-другою греко-католицькою парохією, окруженою морем православних!

На прості справи треба дивитися просто та не ускладнювати українського життя штучно кованими проблемами, яких джерела у надмірному перечуленні та все ще у відсутності того глибоко-вкоріненого національного світогляду, що не допускає ніякого партикуляризму: ні в національних, ні в культурних, ні, тимпаче, у віроісповідних справах.

На чолі Православної Церкви на Холмщині й Підляшші стоїть тепер справжній український патріот. Він стоїть вище понад такий партикуляризм, про ще найкраще свідчить останній поклик Ради холмського і підляського архиєпископа проти всяких проявів партикуляризму. Тому віримо, що коли серед україн. православного громадянства трапляються такі одиниці, то вони не матимуть ніякого впливу на гармонійне співжиття греко-католиків і православних, членів одної Нації. Для розумних і добрих українців нема ні православної, ні греко-католицької „небезпеки". Єдиною справжньою небезпекою є партикуляристи, які з Церкви раді би зробити знаряддя партикуляризму. Але цього ніколи не буде!

Новий лад на Балканах

(Від нашого кореспондента.)

Букарешт, початок січня 1941.

Від відвідин мадярського міністра закордонних справ Чакі у Білгороді (мін. Чакі саме кілька дні тому помер) минув заледви місяць, а вже по цілому Балкані відчувається на кожному кроці, що складні й тяжкі проблеми балканських народів доходять до свого вирішення.

Характеристичною рисою німецької дипльоматії є ґрунтовність, з якою вона підготовляє те чи інше рішення нераз найбільш дразливої проблеми. Так також і в цьому випадку бачимо інтенсивну і ґрунтовну працю, якої етапами були візити ґен. Антонеску в Берліні, побачення болгарського царя Бориса з Фюрером, подорож мін. Чакі до Білгороду. Ціллю цих підготовних ходів було остаточне впорядкування політичних відносин на Балані. Додаймо до цього енерґійну дипльоматичну акцію одного з найбільш досвідчених дипльоматів націонал-соціялістичної Німеччини, фон-Папена в Анкарі і будемо мати більш-менш повний образ творчить зусиль держав оси на балканському півострові.

Треба памятати, що ніякий інший відтинок, як саме балканський, не був так здеморалізований політичними інтриґами західньо-европейських демократій. В останньому часі ця сіть інтриґ особливо сильно обхоплювала Болгарію, однак і тут інспіратори цих інтриґ потерпіли невдачу. 12. січня відбулися у 30-х болгарських містах маніфестаційні віча, на яких члени болгарського уряду з премієром Філовим на чолі виступили з промовами, підкреслюючи вірність Болгарії традиційній приязні з державами оси. Таким чином Болгарія стала отверто на шлях конструктивної співпраці з державами оси у творенні нового ладу на Балканах. Цей новий лад має усунути суперечності і часто штучно викликувані спори між балканськими народами, поглибити їх взаємну господарчу співпрацю й одночасно включити балканські краї в нову систему европейського порядку.

В цих обставинах приїзд новопризначеного посла Німеччини фон-Кілінґера до румунської столиці викликав як найбільше зацікавлення в широких колах румунської опінії. Новий дипльоматичний представник Великої Німеччини займав досі становище німецького посла при словацькому уряді. Отже нема нічого дивного, що в ньому бачать одного з найкращих знавців питань европейського Сходу, бо він віддавна вже знайомився з особливостями політичної структури південно-східного району Европи.

Серед актуальних завдань румунської політики висувається на перший плян внутрішня консолідація нового режиму й усунення деякого паралелізму державного й партійного апарату. Безпосередньо після вересневого перевороту цей паралелізм витворював деякі труднощі і технічного характеру. У румунських верховних колах все більше дозріває свідомість потреби точно відмежувати функції партійного й державного апаратів. У звязку з цією еволюцією румунського внутрішнього життя, а також внаслідок нового укладу відносин на Балканах, виринає можливість важливих змін на відповідальних становищах леґіонарської держави. Ці зміни мали б удосконалити румунський урядовий апарат та улегчити провідну працю шефа цієї держави Антонеску. У новому ладі на Балканах Румунія має відіграти велику ролю.

М. К.

Примітка Редакції: Вище наведені міркування нашого кореспондента знайшли своє повне оправдання в пізніших подіях у Румунії, що з черги довели до нової зміни уряду, в якому велику більшість творять високі старшини армії.

Б. Л.

У минуле

(Вісімдесяті роки в бережанській ґімназії)

„Зимовий ранок на селі", — це була тема, що її завдав нам у четвертій клясі, зимою, професор польської мови Альойзий Штайнер. Мені вона дуже подобалася, бо я любив село в кожній порі року, а зимою зокрема. Рішився я опрацювати цю тему віршем, і то в трьох сонетах.

Чому саме в такій саме формі? — спитаєте. А тому, що Міцкевичеві „Кримські сонети" вмів я на память і сонети вважав верхом поетичної форми. Це одно, а друге, — хлопці в четвертій ґімназійній клясі люблять поривається з мотикою на сонце: це, звичайно, час найменшої самокритики. Польської мови вчили нас добре, я володів нею знаменито, чому ж тоді не спробувати сонетів?

По довгих зусиллях два з них були готові. Але до третього вплів я соціяльний мотив про хлопську біду зимою, про голод і студінь і цього третього сонета ніяк не міг звязати з двома попередніми. Він був інший і куди гірший від тамтих. Завтра мали ми віддати зшитки, а нині пішов я до Яричевського. Він прочитав мені свою працю, переписану каліграфічним письмом начисто кільканадцять чотирострічкових строф, гладких, легких, дзвінких, — кілька зимових образків, кілька влучних порівнань і при іменниках самі влучно підібрані прикметники. У цих віршах розказував Яричевський, як то село будиться зі сну серед снігів і мряки, як позіхає димами зі стріх і коминів, як зиркає огнями, що розпалюють господині, щоб варити обід, як худоба ревом дає про себе знати і як з воріт виїзджають сані по дрова до лісу, або до міста на торг. Нараз „тра-а-ах!", лунає стріл, — знак що в ґрафських лісах починаються лови.

Я уважно прочитав цей вірш і похвалив за нього автора, хоч не любив, коли мене хвалили і не вмів хвалити інших, бо хто я такий, щоб мав право когось хвалити? Але своїх сонетів уже не скінчив, тільки завдання написав прозою.

Минуло яких десять днів, професор Штайнер приносить справлені зошити й каже:

— З тої пори, як мені в Дрогобичі польські завдання писав Іван Франко, я такої гарної праці, як оця, ще не мав.*)

Кляса зацікавилася, бо професор Штайнер не любив нікого хвалити, він дуже гостро оцінював домашні праці своїх учнів і загалом вдоволити цього гіркого і недовірчивого чоловіка було нелегко.

Хто ж це так догодив йому, що він його хвалить, і то так дуже? Над клясою повис великий знак питання.

— Найкраще завдання написав Яричевський,— заспокоїв нашу цікавість професор. — І то написав його віршами, — говорив далі, — такими гарними віршами, що я їх вам відчитаю.

*) Раз проф. Штайнер закликав мене до свого мешкання і показав мені два зшитки в брондзових окладинках; були це завдання, які йому писав своїм характеристичним письмом наш великий письменник. Жаль, що ніхто з нашого громадянства не добув їх тоді і не зберіг.

Політичні процеси за Польщі

Версайська Польща залишила наглядні сліди свого безоглядного панування над українським народом між іншими і в судових актах численних політичних протиукраїнських процесів. Як оборонець в багатьох протиукраїнських політичних процесах у різних містах Галичини, Волині і Холмщини, мав я впродовж кільканадцяти літ нагоду перестудіювати цілі стирти судових актів з поліційними доходженнями, поліційними рапортами та поліційними політичними звідомленнями — врешті і карно-судовими слідствами, актами обвинувачення і протоколами судових розправ. Матеріял надзвичайно цікавий не тільки для дослідників історії польсько-українських взаємин і метод державної політики, але і для характеристики польської політично-державної думки, що у своєму висліді доказала наглядно свою цілковиту нездатність доцільно кермувати своїм державним життям. — Цей матеріял для нас сьогодні недоступний, бо він майже в цілості залишився в судових архівах на схід від Сяну й Буга.

ПЕРШІ ПРОЦЕСИ Й ПЕРШІ ЗАСУДИ СМЕРТИ.

Українські політичні процеси у Польщі перейшли кілька окремих фаз. Поминаю тут процеси і засуди польських военних судів у Львові в 1918/19 в часі збройної польсько-української боротьби (засуд і розстріл співвласника фільварку у Скнилові біля Львова Фолиса і складача „Діла" Шевчука, зсуд д-ра Рогуцького зі Самбора, В. Гошовського зі Збоїськ біля Львова і т. д.), що зродилися на тлі военної психози і военного права чи частіше безправства.

Перша серія протиукраїнських процесів перед невоенними, лише звичайними судами, на основі постанов обовязуючих тоді в Галичині австрійського карного закону з 1852 р. та австрійської карної процедури з 1873 р., розпочалася у Львові у звязку з переняттям і виконуванням влади на території Західньо-Української Республики в рр. 1918 і 1919 і переходу галицької ґрупи ґен. Кравса через Покуття і Гуцульщину до Чехословаччини літом 1920 р. Ті процеси відбулися у Львові, а започаткував їх процес проти д-ра Теодора Ваня, адвоката в Золочеві, за те, що він перейняв в листопаді 1918 р. владу; проти о. д-ра Степана Юрика, пароха Золочева, у звязку зі засудом польських ворохобників, проти військового лікаря д-ра Юркевича за табор інтернованих в Косачеві біля Коломиї поляків, проти отамана Федоровича з Тернополя за розгромлення польських диверзійних частин під Микулинцями біля Тернополя і проти о. Глібовицького, пароха зі Жабя та його сина, у звязку з переходом частин ґен. Кравса за Карпати.

Друга серія політичних процесів відбулася у звязку зі саботуванням галицькими українцями загального перепису у вересні 1921 р. і бойкотом перших виборів до сойму та сенату в листопаді 1922 р. До обох тих серій застосували амнестійний закон у 1923 р. і здебільша їх припинили.

Окрему ґрупу творять процеси осінню 1922 р. і в 1923 р. проти т. зв. диверзійних ватаг, що головно восени 1922 р. в численних відділах заганялися далеко в глибину краю аж ген поза Бережани. Тоді оголошено наглі суди і перший голосний процес проти Шеремети і Мельничука, двох колишніх старшин УГА, та 10 інших співобвинувачених на тлі убивства диверзантами польського кандидата до сойму Березовського в Заліщиччині, відбувся перед наглим судом в Чорткові в листопаді 1922 р. Там була перша смертна екзекуція в Галичині, бо обох згаданих вище обвинувачених розстріляли на основі засуду наглого суду. — Відтак пішла дальша низка смертних засудів на тлі виборів і перших саботажів (Львів, Золочів). Тих процесів польська поліція і польська прокуратура ще не вязала з діяльністю УВО, спираючи їх на підложжі загальної акції галицьких українців проти прилучення Східньої Галичини до Польщі.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УВО ТА ОУН.

Щойно після інкорпорації Східньої Галичини на основі рішення Ради амбасадорів у Парижі з 15. березня 1923 р. виступає на перше місце в політичних процесах в Галичині УВО, бо поліція, прокуратура і суди потягали підсудних до відповідальности за приналежність до цієї орґанізації, відповідальної за вчинки її членів. В останньому десятилітті існування Польщі назву УВО найчастіше замінила назва ОУН, що эправила влада кваліфікувала як злочин державної зради зі ст. 93 польського карного кодексу (давніше § 58 австр. карного закону). Пішла безконечна черга політичних протиукраїнських процесів в Галичині за УВО чи ОУН, в останніх кількох роках і на Волині, що не припинилася аж до розвалу Польщі. Польські вязниці наповнилися сотнями, в деяких роках і тисячами підсудних і засуджених молодих ідейних українців, що були свідками й жертвами нашої загально-національної мартирольоґії в Польщі.

ЛІСЬКІ ПОДІЇ ТА „ПАЦИФІКАЦІЯ".

Окрему своєрідну ґрупу політичних процесів без контування їх польською поліцією і прокуратурою на рахунок УВО чи УОН, була низка процесів у Сяноці в 1932 р. Започаткував їх голосний процес проти чотирьох молодих селян з ліського повіту в липні 1932 р. перед наглим судом у Сяноці, що скінчився трьома смертними присудами та одною досмертною вязницею. Смертних присудів тоді не виконали і по році усіх чотирьох засуджених, як теж і засуджених у пізніших процесах звичайними судами амнестували, згодом випустили на волю, а дальші процеси припинили. Тлом тих усіх процесів були т. зв. панщизняні памяткові хресті, які нібито хотіла усунути польська влада і завести наново панщизну, видобувши зпід хрестів закопану там грамоту, що скасувала була панщизну. Ці провокаційні вістки зворохобили мало національно й політично освідомлених селян ліського повіту до активних виступів проти польської поліції. У висліді була велика карна військова експедиція у ліському повіті з кінцем червня і початком липня 1932 р., численні жертви в людях, масові арештування і згадані вище процеси, що мали підложжя соціяльного характеру.

Відому далеко й поза кордонами Польщі т. зв. пацифікацію багатьох повітів Східньої Галичини осінню 1930 р. сама польська влада записала виразно на конто УВО й ОРН, як реакцію за її діяльність. Від тоді обі згадані щойно орґанізації не сходять вже до кінця істнування Польщі зі сторінок поліційних протоколів і судових актів. Чим ближче було до упадку Польщі, тим вищі кари стосували до підсудних, зокрема на Волині, де в кількох останніх роках перед розвалом Польщі були також численні процеси у звязку з ОУН і справді драконські кари. У великій кількості протиукраїнських політичних процесів виходили на яву поліційна провокація, що свідомо змагала до того, щоб якнайщільніше заповнити польські вязниці молодими ідейними українцями. Про знущання і тортури, що їх завдавала польська поліція українським арештантам, вже й не згадувати. Вони як і ославлений табор у Картузькій Березі, де каралося багато українців у звязку з їх національною діяльністю, навіть суто леґальною, залишаться назавсіди, як найяркіші докази нашого слушного протипольського обвинувачення.

Повищі рядки і завваги торкалися виключно процесів, що їх тлом була українська національна зорґанізована боротьба проти польської окупації. Жертви цієї боротьби, що томилися по польських вязницях і діждалися розвалу Польщі, нині на

Клясу напав наглий кашель, такий прикметний для вияву скритого глуму й критичної іронії, бо в клясі було декілька товаришів, що недолюблювали Яричевського.

Професор Штайнер знав дуже добре польську граматику та історію літератури з біоґрафіями письменників і змістами їхніх творів. Знав, де, коли й що про них понаписувано, він брався навіть докінчувати недописану драму Словацького, але не мав дару слова й читав так якось дивно, що ввесь приваб читаного твору під тиском його вимови кудись дівався. А все ж таки вже по першій строфі вірша Яричевського кашель у клясі ущух, бо навіть найбільші вороги Яричевського мусіли признати, що вірш був гарний і написаний бездоганно.

З тої пори Яричевський став відомий не тільки в ґімназії, але і в цілім місті, як признаний поет. Він іще вище носив голову і ще тяжче ходив, буцім йому нелегко було носити в голові таку безліч ямбів і трохеїв.

— Ось воно як! — казав до мене. — Хай знають, як мені легко було б стати їхнім поетом, але я всетаки писатиму для своїх і по свойому.

Слова дотримав і тільки раз спроневірився рідній літературі. Тоді, як був на студіях у Відні і тяжко борикався з бідою, написав по польськи сензацийну повість „Дзіка Ружичка". Друкував її у Відні місячними зшитками і з гонорарів за ті зшитки він деякий час жив, хоч ці гонорари були непристойно низькі.*)

Тоді, як Яричевський був відомим поетом у цілих Бережанах, від Посухови до Лісник і від Хаток до Сівка, на мене дивилися, як на „многонадійного маляра" в майбутності. Але вірші я також писав, тільки не в окремім альбомі, лиш на маргінесах книжок і зошитів, де вони й пропадали так само скоро й непомітно, як скоро й непомітно являлися зпід мого пера.

А все ж таки мене куди більше манило до себе малярство.

Гарна лінія профілю людської голови, ґраціозний рух кота, молодий жеребець у бігу захоплювали мене. Шовковий шум трави, розгойдані вітром білі берези, розігріті пні ялиць в гаряче літнє полудне — жили й розмовляли зі мною своєю таємною мовою. На краєвид міг я години дивитися, забуваючи про всіх і вся, хоч у цьому краєвиді нічого незвичайного й не було б, ні гір, ні водопадів, ні руїн старосвітських замків. Вузенькі смуги селянських нив, перекроєні полевою доріжкою, місток над річкою, що ледви слезить, самотній корчик, що ним вітер хитає, а там далеко десь темний вал хмар, за які скотилося сонце, — такий собі звичайний, незамітний краєвид був нераз предметом моєї малярської насолоди. Краски приваблювали мене не тільки в своїх гармонійних зіставленнях, у численних відтінях і переливах, але й кожна зокрема, сама-собою. Фіолетова викликувала усмішку на вустах, зелена втишала нерви, синя — настроювала до мрій.

(Далі буде).

*) Це він сам мені розказував і навіть показував один зшиток тієї »Дзікої Ружички«.

волі і політичні присуди польських судів стали недійсні за очевидною згодою німецької влади.

Зовсім інші відносини були на Холмщині й Підляшші. Створену там пос. Павлом Васильчуком політичну організацію Селянський Союз польська адміністрація швидко зліквідувал, як і зліквідувала теж усі інші українські організації. Запанувала страшна поліційна самоволя, яка безпощадно нищила усе, що носило на собі хочби найменше знамя українства та посунулася аж до масового нищення церков. Не допускали тут зовсім українських часописів і українських книжок, навіть таких, що ми їх легально видавали в Польщі. Українське населення стероризовано й арештовано людей навіть за те, що знайдено у них український легальний часопис, друкований у Львові. Поліція й державна адміністрація — а зрештою й усе польске громадянство — мали на меті одне — винищити зовсім місцеве українське населення й до осягнення своєї мети послугувалися часто звичайною провокацією і масовими засудами. — Польська поліція робила масові арешти, а прокуратура фабрикувала масові політичні процеси проти наших селян. Доказовими свідками були поліційні конфіденти і провокатори, а польські суди стали інструментом масового насильства. Щойно розвал Польщі приніс волю засудженим.

РОЗПОРЯДОК ҐЕН. ҐУБЕРНАТОРА ПРО РЕВІЗІЮ ЗАСУДІВ.

На основі § 16 розпорядку Ґенерального Ґубернатора про польське судівництво з 19. лютого 1940 р. правосильні рішення польських судів можна піддати поновному розглядові (Nachprüfung), якщо вимагає цього публичний інтерес. Подрібну процедуру щодо цього встановляють постанови § 17 і § 18. згаданого вище розпорядку. Але кожний випадок слід розглядати обережно і індивідуально, а можна це перевести тільки при допомозі адвоката. Число таких жертв свідомого польського насильства над нашим нещасним населенням Холмщини і Підляшша немале, а до його усунення повинна приложити тепер свою помічну руку українська палестра.

Д-р Степан Баран.

З голосів преси

Боятся нападу на острів

„Франкфуртер Цтґ" стверджує в кореспонденції зі швайцарського Берна, що згідно з отриманими вістками, в Англії все більше тривожаться німецькими намірами на весну. Ці нервові настрої відзеркалюються зокрема в англійській пресі, яка надалі розгублюється у міркуваннях. Чільний і півурядовий лондонський щоденник „Таймс" присвячує навіть цій проблемі передову статтю, в якій обмірковує можливості дальшого ходу подій. „Фр. Тґ" реасумує її ось так:

„Таймс" сподівається, що Німеччина буде надалі помагати Італії, але думає, що на цьому німецька ініціятива не обмежиться. Німецька інтервенція на Середземному морі є тільки середником до мети, але властивою ціллю є таки безпосередній напад на англійський острів. „Таймс" закінчує свою статтю чваливими реченнями: „Маємо всяку підставу довіряти нашим трьом родам зброї, що вони відбіють всякий ворожий наступ, де, коли й як його переводили б вороги. А проте така спроба інвазії була б для нас важким іспитом, важчим від усього, що ми дотепер пережили. Ворожі сили, яким ми протиставимся, є могутні й покористуються може методами, про які ми дотепер ще й не чули. Однак вони можуть бути й будуть відбиті".

Конфлікт поглядів в Америці

Цікаву каблеву кореспонденцію з Уошінгтону находимо у „Франкфуртер Цтґ". Вона змальовує конфлікт поглядів і настроїв у Злучених Державах у відношенні до военної проблеми.

„Політична пропаґанда у Зєдинених Державах дійшла мин. тижня мабуть до вершка. У суматосі поглядів на тему: що Америці далі робити — серед супроводу всяких тез і коментарів більших і менших знавців — громадянство тратить попросту віддих. Обсерватори, які щойно приїхали з Европи, запевняють, що американські настрої є куди більше розгарячковані й нервові, ніж у будьякій державі, що веде війну. Навіть у розбитому бомбами Лондоні люди часто думають спокійніше, ніж в Америці, де часописи, радіо, всякі комітети, конгреси й публичні збори, а навіть церковні сходини — безупинно розгублюються у дискусіях. Більшість американців затратила згодом обєктивний підхід до справи і бачить її скоріш замряжено, ніж ясно. Що кілька днів розписує відоме приватне статистично - калькулятивне бюро т. зв. „Голуп Пол" публичні анкети для пробного голосування на всі можливі політичні теми. У відповідях бракує очевидно будь-якої річевости й знання справи.

Про звироднілі демократичної форми правління говорив з досадою мин. четверга в радіо президент шикагського університету д-р Роберт Гечина. Він заявив, що Америка є на шляху до самогубства, бо дається заганяти у війну, для якої не підготовилася ні морально, ні інтелектуально. Военна ціль Рузвелта, про яку він фантазує і якою хотів би обдарувати ввесь світ, а саме: свобода слова і релігії, освободження людства від нужди і страху — все це не здійснено дотепер навіть у Злучених Державах. Вистане приглянутися хоча б сучасному положенню в Америці, подивитися, як живуть дрібноселянські арендарі й полеві робітники в Оклогемі та мешканці бідняцьких дільниць у містах.

Такі перестороги є знаменні для конфлікту, що розєднує сьогодні американський нарід на дві безкомпромісові групи. Компроміс зі становищем уряду в особах Гула, Стімсона і Нокса видається майже неможливий, бо інтервенціоністи вперто тримаються своїх фантастичних тверджень, що Америка буде загрожена, якщо б перемогли держави осі. Зовсім іншого погляду є ізоляціоністи, які також засідають в закордонній комісії парляменту, але все це тільки ускладнює справу.

...Ціла низка познак доказує, що уряд почувається не гаразд в обличчі цих внутрішньо- і зовнішньо-політичних ускладнень. На двох секторах Рузвелт уже відступив. Перший — це його спроба наладнати кращі взаємини зі Совітами через відкликання т. зв. „моральної заборони вивозу" до Совітів. Ця заборона вийшла була з ментом совітсько - фінляндської війни і торкалася вивозу деяких родів военного матеріялу до Совітів. Ніні, для покращання американсько - совітських взаємин та підірвання вслід за тим німецько - совітських — рішився держ. департамент на відклик цієї заборони. Практично — хоч було з цього приводу багато протестів в амер. пресі — ця уступка не має майже ніякого значіння. Вивіз готового военного матеріялу до Совітів залишається теоретично, бо ввесь амер. военний промисл є просто перевантажений англійськими замовленнями. Все ж таки крок дуже характеристичний.

Уступкою на іншому секторі є остання пресова заява Рузвелта, що, мовляв, він зовсім не має наміру забезпечувати торговельні кораблі, що плинуть до Англії, амер. военними кораблями. Про можливість такого розпорядку багато говорили від тижнів серед амер. громадянства. Багато людей вірили, що воно буде найближчим кроком Рузвелта після того, як дістане повновласті. Це саме було причиною сильного затривоження в масах, бо люди боялися, що вслід за цим неминуче вибухне війна".

Кореспондент пише далі, що цій заяві Рузвелта все ж таки в Америці не дуже довіряють, бо він нераз уже змінював свої рішення. Взагалі в Америці панують дуже нервові настрої. Необчисленість характеру Рузвелта настроює всіх закордонних обсерваторів дуже скептично.

Над могилою Борця

На затишному кладовищі в Криниці — Селі виросла свіжа могила. Спочив у ній оден із тих численних борців що у безпосередньому зударі з брутальним насилям польського наїздника надщербив свій молодий організм та передчасно впав жертвою холодної смерти.

Це ідейний син Волинської Землі, 30-літній мужчина, довголітній політичний вязень сл. п. **Іван Коханський.**

Хай над його свіжою, 16. січня ц. р. висипаною, могилою буде вільно повторити ці слова, що він їх неначе заповіт висказав у цьогорічний Свят-Вечір при нагоді відвідин у нього Провідника УЦК — проф. В. Кубійовича.

У просторій світлиці української санаторії „Наш Дім" зібралася численна громада учасників сьогоднішної Свят-вечері. У львиній частині — це мешканці санаторії, які всетаки настільки сильні, що не мусять держатися ліжка. Крім них є сьогодні теж кілька сторонних гостей, між ними Провідник УЦК. В. Кубійович. Та, на жаль, далеко не всі мешканці „Нашого Дому" змогли засісти до спільного святочного стола.

Багатьом з них доводилося пережизати цю особлившу хвилину на відокремленні, у своїх кімнатах, де увязнила їх їхня важка недуга...

Та не забули про них ті, що зібралися у світлиці. Як тільки відбулася спільна молитва, закінчена грімким „Бог Предвічний", — пішов Провідник враз лікарем санаторії та кількома співтоваришами до отих кімнат, де лежали хворі. Було їх кілька, а між ними одна, що в ній саме догорював — сл. п. Іван Коханський.

Незабутня картина.

У притіненому світлі досить сильної жарівки горить ясними румянцями вихудле, обросле обличчя, а на ньому дивним блеском світать задивлені в незнану даль шкляні очі. Груди раз-у-раз підносяться й упадають, а спалені вуста жадібно ловлять флюїд життя — свіже повітря. Тут уже йде остання боротьба зо смертю...

„Христос Раждається" — вітає хворого Провідник, а лікар чергою представляє несподіваних гостей.

Хвилина тишини.

Очі хворого звертаються на Провідника, а з уст вириваються уривані слова. Кожне з них коштує його чимало зусилля, бо за кожне платить він окремим віддихом, що для нього означає частинку життя!...

„Не жеріться!... бо — як — так — дальше буде, то української єдности ніколи не буде... Я — терпів — за українців — а тепер умираю — за них — і не жаль — мені — того, а тільки — жаль — що **нема єдности**... Ох, як легко — було б мені вмирати, як би я знав, що вона буде... Дбайте за те!"

Ось мабуть усі слова, що їх напереміну з різким, болючим кашлем висказав невіджалований Борець за Велику Справу.

Чи можна описати те враження, що його викликав цей незвичайний хворий цілою своєю появою та глибокого змісту словами?

О, якже ж ці слова на часі! В. Г.

Сучасна Прага очима українця

(Від нашого кореспондента)

Прага, в січні 1941.

Прага — безумовно одно з найкращих старих історичних міст Европи. Тяжко сказати, що саме в Празі краще та що найбільш хапає за очі: величаві старинні церкви, пишні палати, розлогі сади, декоративні майдани, широкі бульварі, вузенькі вулички старого міста, де двом і розминутися важко, чи красуня Влтава, що так жваво веться серединою міста!

Осередком Праги, центром руху і життя є Вацлавська площа з вистановою будовою Народнього (Національного) Музею та памятником Св. Вацлава. Звідси недалечко до Українського Вільного Університету та до Української Установи Довіря. Повище Вацлавської площі розбіглися веселі і серед українців знані Віноград. Зокрема українцям добре відома східня частина цієї дільниці міста, де лежить ольшанський і віноградський цвинтар.

Внизу Вацлавська площа розгалужується у дві вулиці: ліворуч Народня (Національна) і праворуч — Пшикопи. На кінці першої, на березі Влтави, пишається Народне Дівадло (Національний Театр), що його ще за Австрії під гаслом „народ собі" збудували чехи із всенародніх пожертв. На кінці Пшикопів розлігся чеський Репрезентаційний Дім. У 1919 р., у Сметановій салі цього дому відбувся перший тріюмфальний концерт Української Республиканської Капелі Ол. Кошиця перед її відіздом далі, у світ, за славою для української пісні.

На заході Вацлавська площа межує із збитим, докупи, як репях, Старим Містом — зародком сьогодняшньої Праги. Безперечно, це буде найславніша і найцікавіша дільниця Праги. Серед моря старовинних будівель-памятників, серед вузеньких покручених доріжок, які чомусь-то називаються вулицями, мало хто навіть з місцевих пражан може дати собі раду.

У Старому Місті перш за все впадає в очі Тинський храм, старий ратуш, Миколаївська православна церква, Карловий або Шведський міст, Клементинум тощо. На вежі старого ратуша звертає на себе загальну увагу відомий в цілому світі праський чарівний годинник. Щоденно, коли на годиннику пробе дванадцять годин, на вежі годинника відчиняється віконце і один по другому зявляються в ньому всі дванадцять апостолів і благословлять цікавих, яких в цю пору завсіди повно на площі. Коли апостоли зникнуть, тоді смерть, що примостилася недалечко, махне косою, прокричить, як справжній когут, „куку-рі-ку!", після чого віконце зачиняється і — кінець містерії.

На правому розі ратуша горить вічний вогонь на память чеського „невідомого вояка". На площі перед ратушем, як живий, стоїть оспіваний Т. Шевченком Іван Гус. — Клементинум — знаний українцям з того, що в його старих мурах побував колись пізніший наш гетьман Пилип Орлик, а сьогодні в цій розлогій будові найшла собі гостинне приміщення українська греко-католицька церква і парохія. В неділю і свято до церкви заходять українці з усіх наших земель і тут зі сльозами в очах спільно вислухують молитви: Боже, Великий, Єдиний. Карловий міст — найцікавіший з усіх празьких мостів. Велика скількість статуй, що примостилися на камяних поручах по обох сторонах мосту, творять справжню мистецьку виставу. А деякі з них дуже нагадують собою наших запорожців.

За річкою Влтавою лежить промисловий Сміхов. На Сміхові мешкав і працював український славний учений — фізик і перекладач на рідню мову св. письма, Іван Пулюй. На домі, де він помер, вмурована пропамятна таблиця. Далі йде Мала Страна з старими палатами колишніх вельмож, Петшин — гора з розлогим парком, Айфелевою" вежою та величезним спортовим стадіоном, на якому нераз маяв і наш національний прапор; врешті славний Страговський манастир і т. д. А над оцим усім панують Градчани з величавим замком посередині.

Замок — це колишня столиця королів, пізніше — президентів. Посередині замку стріляє в небо своїми вежами один з найбільших в Европі храмів — катедра св. Віта. Близько замку лежить стара, недавно змодернізована, пишна Чернінська палата. За часів республики містилося тут міністерство закордонних справ, а тепер — резиденція протектора. На Градчанах, в одному з будинків міністерства внутрішніх справ примістився Український Історичний Кабінет.

Прага дорога і нам, українцям. У Празі вперше появилося наше національне Євангеліє, Кобзар Т. Шевченка, на той час повне його видання. Пізніше тут знайшли захист наші високі і середні школи, де наша молодь здобуває собі національну освіту, наукові і культурні товариства, Музей ВБУ, тощо. У Празі вперше відбувалися українські наукові зїзди. Нарешті на празьких цвинтарях — Віноградському і Ольшанському — скрізь повно дорогих серцю кожного українця могил, в яких найшли вічний спочинок: колишні українські міністри, посли, вояки, дипльомати, політики, журналісти, громадські діячі, вчені, поети, мистці, артисти.

Нинішня Прага, не дивлячись на військову добу, майже нічим не відрізнюється від Праги вчорашньої: — все така сама причепурена, гостинна, розумна, — а головне — гарна. *дк.*

—o—

А сосни гудуть...

(Враження з Криниці)

А сосни гудуть... Чого так сосни гудуть? Юх, ви, сосни мої!... Брр, теж прийшло на думку! Сосни шумлять, але тут у мене, за вікном „Нашого Дому" — н а ш о г о не „нашого" — розумієте? Колись він був „наш" дім, тому назвали його „Наш Дім", а тепер є н а ш дім, тому далі називається „Наш Дім". Не Український Дім, як дехто адресує, не Рідний Дім, як дехто питає, коли приїде до Криниці, але просто — „Наш Дім", пасіон, де міститься „Український Відпочинковий Дім", як голосить печатка; це мала бути санаторія для колишніх українських політичних вязнів, як було зразу подумано; а де є щось ніби лікарня, ніби санаторія для колишніх політичних вязнів, кол. полонених, кол. учителів та інших колишніх здорових, а тепер хворих. Останне обовязково в „Нашім Домі", бо хто не хворий, той не має що тут робити.

Але як ви приїдете часом до „Нашого Дому", то — під милість Божу — не питайте в його мешканців, на що вони хворі, як почуваються? Не співчувайте їм. Вразяться. Вони всі здорові, добре почуваються, добре виглядають, а приїхали сюди тільки відпочити. За місяць-два виїдуть додому, або... Ну, часом трапляється й те „або", — трудно... Тоді на „Нашім Домі" повіває чорний прапор, а його мешканці ходять поважні, суворі в своїй мовчанці. Хтось десь зачне: „Ми по таборах і тюрмах...", хтось мякший скотить сльозу, але більшість затисне вуста й скаже: „Тебе, друже, що відходиш, жаль. Стільки літ боротьби, стільки літ казематів — і тоді, коли..."

Але минає день-два і гумор вертається в „Наш Дім". Чергуються дні радощів і смутків, проходять скоро між термометром і застриками, дискусіями й шахами, ліжком і їдальнею, мрією і дійсністю, працею і примусовою бездіяльністю.

Часом приїде якась комісія подивитися, чи все в порядку, часом якась пані зі суспільної опіки УЦК приїде подивитися, списати, що кому треба, обіцяти все скоро прислати, а потім, після двох - трьох місяців, коли „обдаровані" запитують листовно, що є з їх дарами — відповісти: „Не знаю, про що вам розходиться".

Різно буває. Але буває й гарно, як ось на Свят-Вечір. Разом із пацієнтами засів до спільного стола Провідник УЦК д-р Кубійович, поділився з ними просфорою, сказав кілька теплих слів. Відвідав навіть тих важче хворих, що не могли зійти до їдальні й мусіли їсти по своїх салях. Були ще й інші гості, між ним голова криницького УДК, сот. О. Навроцький, ред. Глібовицький, який своїм гумором бавив хворих увесь вечір. Була ялинка, були колядки й колядники — великі й малі і ще менші лемки, такі бідні, як лемківські хижі, а такі милі й гарні, як лемківські гори.

А на Щедрий Вечір знов спільна вечеря. На цей раз була ще більша несподіванка. Прийшло четверо дітей, як янголяток, заколядували, привітали хворих з празником і побажали їм всього доброго, а головно — скорого видужання, — та вручили, як дарунок криницьких пань, тіста й солодке. Милі діти, — шкода, що не знаю, як називаються. А то „Наш Дім" думав, що вже всі за нього забули: на св. Миколи то навіть пес не гавкнув. А шкода! Пригадую, що більшість лікуванців — це кавалери, а решта „майже", бо жінки по тамтому боці греблі. Я — не входжу в рахубу, бо моя тут (тому прошу на мене не числити, пані й панночки!).

Та на тім солодкім тісті у Щедрий Вечір не скінчилося. Після вечері прийшли ще

Княжий Сянік

Наші Читачі(-чки) мають нагоду часто читати преціказі репортажі з життя наших і чужих у великих европейських містах, як от у Берліні, Римі, Відні й інде. Ці описи життя і настроїв для нас всіх дуже цікаві, бо ми довідуємося, як люди живуть і що взагалі діється там, де під сучасну пору є осередки культурного, господарського й — очевидно — політичного життя майже цілої Европи і де сьогодні кується доля міліонів людей на довгі десятиліття, а може навіть на цілі століття. З тих описів ми рівночасно довідуємось, що всюди там, у далекій чужині живуть наші брати по крові, що всюди там у столицях великих держав беться українське серце і що хоч час до часу, з нагоди різних свят, лунає там невмируща українська пісня і гомонить українське слово. Нема у світі може ніодної держави, ні одного великого міста, де б українці не жили. Пригадую собі, що у Відні, саме після березневих подій 1939 року, читав я в якомусь часописі репортаж про життя українців в... Австралії! Отже й там, в Австралії ,ген далеко, десятки тисяч кільометрів від рідної землі, живуть і працюють наші брати. Працюють і напевне цікавляться долею своєї батьківщини та тішаться надією, що може колись вернуться туди, де народились вони, або їхні батьки чи предки.

НА ГРАНІ ДВОХ СВІТІВ.

Напевно теж наші земляки, що живуть розсіяні в далекій чужині, цікавляться тим, що роблять їхні брати в більших осередках на рідній землі по цьому боці вже історичних рік Сяну-Буга. Сянік — це один із найбільших, чи вірніше — поруч із Холмом таки найбільший і найважніший у Ген. Губернаторстві осередок українців, що живуть на землі, заселеній в більшости українцями. Сянік — старовинне княже українське місто, положене над самим срібнолентим Сяном, що протікає праворуч міста попід самий замок, збудований ще десь у XIV. столітті, що ще й тепер твердо та непохитно стоїть на міцній скелі і є ніби вічним сторожем та памяткою нашої славної минувшини. З замку видно широкі простори ген, ген далеко за Сян. Сянік є нині правдивим центром всього життя українського населення Лемківщини і західньої частини Бойківщини. Тут є і всі наші, так би сказати, обласні установи: культурні і господарські. Звідси веде дорога далі в серце Лемківщини і на Бойківщину, дорога до Балигороду, куди їздить і державний автобус. Залізничий шлях іде з Сянока через Загіря—Команчу-Лупків і далі на Словаччину. Сюди колись переїздкали поїзди Львів—Перемишль—Будапешт. Та це вже давно було і молодь вже тих поїздів не бачила. З Лупкова їде вузькоторівка на Тісну, а звідти дорога — далі в наші гори, вже хіба пішки ,або підводою. Цю вузькоторівку Лупків — Тісна німецькі вояки дотепно жартівливо назвали „Карпатен - Експресс". Може тому, що з цього малого поїзду, що не дуже спішиться, можна висідати в довільнім місці. З Сянока веде також дорога попри Сян до Перемишля і далі на Ярослав. Це найважніше сполучення на Краків — Берлін через Ясло — Ряшів або через Струже — Тарнів. Отже бачимо, що княжий Сянік має дуже добрі сполуки зі світом на всі сторони, що їх має небагато міст на землі, заселеній українцями в Г. Г. Сянік є вже таким природним осередком Лемківщини і частини Бойківщини, хоч із найдалі висуненого кутка, де лежить село Сянки на Бойківщині, що знаходиться на совітсько-німецько-мадярській границі, є до Сянока понад 150 км. Взимі треба звідти на дорогу до Сянока й назад у найкращому випадку — цілий тиждень! Але годі, Сянік став „столицею" Лемківщини, а Лемківщина це найбільша розмірами й населенням земля, заселена українцями в Ген. Губернаторстві!

УДК І УКРАЇНЦІ.

Осередок усього життя в Сяноці — Український Допомоговий Комітет. УДК є живчиком всього життя не тільки тут у Сяноці, але посередництвом поодиноких делегатур та мужів довіря для майже цілої Лемківщини і західньої частини Бойківщини. — Пригадуємо собі, що десь перед роком, коли наше національно-суспільне життя було в стадії організації й існували ще Українські Народні Ради та прерізні Комітети, для полагоди наших громадянсько-національних справ була тільки одна половина стола в канцелярії „Просвіти". В цій канцелярії, де на одній половині стола теперішній секретар УДК ніби пробував урядувати, знаходився і наш банк, працював тут організатор „Просвіти" та такі „півстоли" займали ще інші наші установи. Сьогодні Український Допомоговий Комітет це вже установа, що займає 3 кімнати, в яких не може поміститися. Щодня тут повно людей з усіх сторін цієї землі, заселеної в більшости українцями. Українське населення приходить сюди у прерізних справах і через УДК полагоджує всякі особисті і загальні справи, прохання, справи контингентів, виїзди і приїзди з праці в Німеччині, харчеві приділи, справи полонених та десятки найрізноманітніших справ, що їх приносить наше щоденне, тепер у війні досить складне життя. Тепер, коли вже і вся культурно-освітня праця на підставі статуту Українських Освітніх Товариств перейшла практично на поодинокі УДК, його аґенди тут ще збільшилися. Тих кількох урядовців тепер вже направду не вистарчає і показується, що буде треба приймати дальших. Нема тепер найменшої справи, що хоч трохи торкається українського загалу, щоб не перейшла крізь руки відповідного референта чи урядовця в УДК.

Найрухливішою складовою частиною УДК є Курінь Молоді, що вже давно начислює понад 150 друзів і подруг. Вся активна молодь обох полів, що хоче працювати і цікавитися нашим суспільно - громадянським життям, належить до КМ. Молодь — майбутнє нації. Молодь була, є і завсіди буде тою рушійною силою, яка додає запалу й охоти до праці та боротьби і ця молодь завсіди готова на найбільші жертви для добра народу. В усіх справді нових і поступових державах звертають на молодь та її виховання якнайбільшу увагу. Зпоміж провідників молоді виростають люди на найчільніших становищах. Молодь усього світу має одну питому прикмету: часом хоче бути занадто самостійною і йти власними дорогами, не звертаючи уваги ні на кого. Це деколи добре, але часом може накоїти багато лиха. Це вже залежить від тих, що є компетентні в справах виховання молоді, чи вони вкажуть цій молоді одинокий правильний шлях і чи поведуть це виховання міцно й енерґійно, але знову так, щоб не стримувати молодечого запалу і розгону та щоб не відбирати охоти до корисної і продуктивної праці. Ця преважна проблема має свої рефлекси і на сяніцькому терені.

СКІЛЬКИ НАС ТУТ?

Наших Читачів(-чок) напевно буде ще цікавити і те, скільки власне живе українців у тім княжім Сяноці? Дати точну відповідь на це питання майже неможливо. Скількість сяніцьких українців постійно зміняється. Приходять і відходять. В УДК

солодиці колядничкн й (менше солодкі) колядники з учительської семінарії. Внесли подих юности, здоровля й безжурности. Гей, літа мої „парканадцять"!

І скінчилося. Знов прийшли будні, термометр, застрики й ліжко. „Маланка" не хотіла відвідати „Нашого Дому" — боялася, що закохається (від Коха, а не кохання!). Так, багато людей боїться „Нашого Дому". Їм здається, що тут „кохи" на крилах літають. Тимчасом так воно зовсім не є: в „Нашім Домі" лекше закохатися серцем, ніж закохатися легенями. Переконалася вже не одна панночка — про мужаток навіть не згадую.

Хто лікується в „Нашім Домі"? Різно буває. Колись тут були самі кол. політичні вязні, тепер є й інші (не вязні — хоч і такий був, скоро „звіяв". А-я! На цей бік перейшла різна „братія", навіть така, що „ніпгт гір, ніпгт гер". Є ще колишні полонені з польської армії, є кілька „веркшуцників". А за станами (не штаньми) то є: один поет (прости йому, Господи!), є письменник і письменниця (до того чоловік і жінка, прошу собі уявити таке родинне пекло!), є аз — раб Божий, професія невиразна, взагалі — тип невиразний: сидить уже в „Нашім Домі" півроку, страшить людей, що вмирає (на Холмщині вже навіть поминки по нім спарвляли), а смерти не видко. Є ще шахраї, що все в кімсь залюблені, і козаки, що все гумор мають, як Байда на гаку. Є ще огородники, що ворожать з рук, і є Лука Людвик, до якого пишуть всі швестер з НЧХ (слово даю!) і який переїхав границю на кавалерійськім коні (а може навіть на кобилі — цього добре не знаю). Є ще дві панночки, дуже горді — ніби тому, що вони тут у великій меншості, а в їх сусідстві паламар, що ніколи не паламарював, і боднар, що також у боднарстві „фіш". На цьому був би майже кінець. Майже, — кажу, — бо решта — то сіра братія: якісь інженери, сотники, учителі, кол. студенти Вузів і т. д. Кожний зосібна — до нічого, разом — „Наш Дім" — найпопулярніша установа в Криниці-живці.

Коли мова про „Наш Дім", то треба б ще згадати милого лікаря й директора санаторії в одній особі — д-ра Мацькова; сестру Ананію й сестру Магдалину. Перша годує нас дарами Божими, що припадають нам з приділів; друга вапном, залізом та траном. Це був би кінець. Ні, ще є чотири лемківські дівчатка, як писанки, всі закохані (ґеневу останього слова прошу собі вивести, як хочете).

Це є, Шановний Читачу (і Читачко), „Наш Дім" у Криниці - живці. Є ще в Криниці й інші установи, як згаданий УДК, як Союз Кооператив, але про них не напишу, бо вони й так не заплатять мені за рекляму. Союз славний з того, що працює в нім один фільмовий артист — колишній і майбутній. Коли ми біля фільму, то ще згадаю, що приїхала в Криницю також Тамара Вишнівська, яку ви певно бачили на екрані, а яку сподіваюся побачити живою, як відвідає „Наш Дім". Тоді напишу вам про неї. А як не відвідає, то я її не буду бачити й не напишу — „трудно".

Так, це було б усе. Не багато, але й не мало. Прочитаєте й приїдете в Криницю на лещетах (пані управителько Кургавзу й усі управителі пансіонів, не забудьте, що цей заклик я безплатно пишу!). Приїдьте! Їздили колись сюди „наші", то тепер хай їдуть наші. А як приїдете, то відвідайте своїх знайомих у „Нашім Домі", не лякайтеся закохатися. Коли не можете відвідати, то бодай напишіть листа (не забуваючи про марку на відповідь!).

Пізно. Спить Криниця. І я йду спати.

А сосни гудуть... Чого так сосни гудуть? Ах, ви сосни мої, ви, лемківські сосни!

ем-га.

—о—

сказали мені, що начислюють українців в Сяноці до 3.000. Це понад 20% всього населення Сянока. Сам Сянік, хоч е на землі, заселеній переважно українцями, має досі польсько-жидівську більшість. Це мусить змінитися в нашу користь. З оцих понад 3.000 українців є може одна десята, що — кожний відповідно до своїх спроможностей — бере активну участь в нашому житті. Але є ще сьогодні тут, на жаль, такі, що не завсіди хочуть, щоб їх до нас зачислювати. Правда, таких є щораз менше і менше, дасть Бог, що незадовго їх взагалі тут не буде. Це залежить у великій мірі від нас самих, чи ми зуміємо цих наших братів по крові втягнути до одної великої української сім'ї. Треба багато такту, бо того, що комусь вщіплювали протягом десятиліть, не можна так від години змінити. А є між нами багато таких, що була б велика шкода втратити їх взагалі. Переважна більшість українців нашого княжого Сянока, це „нові", що їх привів воєнний буревій: вони внесли до сяніцького життя багато руху і пробоєвого тону. З ними працюють нині спільно і ті, що жили тут і тяжко працювали ще за Польщі. Тоді, очевидно, була та праця куди важча. На кожному кроці треба було поборювати прерізні перешкоди, що їх робили не тільки чужі, але часто-густо таки свої рідні брати, що повірили чужим Богам, або самі свідомо працювали на чужу користь, щоб для себе особисто щось зискати. Тепер українці за посередництвом УДК дістають додаткові харчеві приділи і можемо тут занотувати цікавий факт, що раптом знайшлось у Сяноці нових кількадесять душ, про яких досі ми взагалі не знали. Отже є люди, які завсіди ще готові „визначуватись" туди, де сила і де вигода. Слід ще згадати, що в Сяноці живуть українці з усіх найрізнородніших українських земель, є теж вірні різних віроісповідань.

ОСВІТА Й КУЛЬТУРА.

Тут працюють тихо і річево. Люди входять і виходять, залагодивши справу. Здебільша учителі й учительки. Народне шкільництво вже сяк-так наладнане, але є ще брак фахових учителів. Є ще села, в яких і донині нема української школи. Причини? Брак фахових учителів, відповідного приміщення, тощо. Говорив я з кількома учителями. Є села дуже добрі, свідомі, що вчителя у всім підтримують. Посилають дітей до школи і не дадуть учителеві з голоду вмерти. Тут легче жити і працювати. Є села гірші, де праця вже так не йде, а є ще й такі села, що взагалі не хочуть пускати дітвори до школи і де життя та праця є справжньою саможертвою. Буває, що вчитель цілими тижнями не може дістати шматка хліба чи склянку молока. Та більшість учителів далі терпеливо працює, а села не покидає. Тільки слабші духом і менше витривалі добровільно резиґнують. Відійшло теж чимало формально нефахових, що в дійсності робили добру культурно-освітню роботу по селах.

Справжньою культурною твердинею є Музей, що під кермою свого невтомного директора, відомого артиста-маляра і знаменитого знавця Лемківщини, **проф. Льва Ґеца** — розрісся до розмірів справжньої репрезентаційної установи, якої не оминає ні один чужинець, ані взагалі приїзжий.

ЛСК. І КУПЦІ.

Лемківський Союз Кооперативів у Сяноці — це найбільший і найкраще працюючий з усіх 10 союзів, діючих на землях, заселених українцями в ҐҐ. Має він на Лемківщині й Бойківщині вже понад 260 споживчих кооператив і в самому центрі в Сяноці працює вже понад 100 службовців. Канцелярії і склади ЛСК знаходяться над самим Сяном. Бачимо тут щодня особові і вантажні авта та десятки підвод із ріжних сторін. Всюди великий рух і повні руки праці. Бувають часом і ріжні непорозуміння, бо наш лемко відразу не може бути таким, за якого хотіли б його відразу мати ті, що прийшли сюди з інших сторін. Воєнні обставини деколи надто ускладнюють життя. Треба взаємного зрозуміння і, що найважніше, тактовної поведінки. Сюди треба зачислити ще й сяніцьких купців, що є їх тут тепер понад 60 душ, а перед війною було всіх 3—4. Наше громадянство на них не забуває, бо при кожній збірці, яких є досить, на першому місці є купці.

ХОР „БОЯН".

На спеціяльну згадку заслуговує цей наш хор, що невтомно і терпеливо працює та своїми частими виступами поширює славу нашої пісні між своїми й чужими. Члени хору, люди різних професій і віку, **зі своїм невтомним диригентом, проф. Іваненком,** постійно й витривало ходять на проби та приготовляються на чергове свято чи на дальший виступ тут або в околиці. Хор „Боян" є вже знаний по цілій Лемківщині й усюди хотіли б його найчастіше бачити та слухати чудових українських пісень.

Оттак виглядає сьогодні колишній княжий Сянік. Ми всі, що тут живемо, не відчуваємо того душевного тягару й тяги до рідних, як наші люди у широкому світі. Ми тут на землі, заселеній від століть українським населенням. Живемо тут між своїми і ділимося з ними всіми їхніми і своїми радощами та турботами. Бачимо додатні і відємні риси нашого народу і це дає нам змогу задивлятися на нашу майбутність вповні реалістично, себто ні песимістично, ні знову занадто оптимістично. Одно й друге було б шкідливе.

Щоденне життя приносить постійно нові й нові вістки і події, а срібнолентий Сян, обмиваючи береги двох різних світів, пливе спокійно і зрівноважено та думає свою важку думу про змінливість долі.

Юрій Таркович.

З церковного життя

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАРТИКУЛЯРИЗМ.

На засіданні Ради архиепископа холмського й підляського 29. грудня 1940 р., серед багатьох інших актуальних питань, порушено питання про партикуляризм серед українців, особливо серед української інтеліґенції, у звязку з тим, що цей партикуляризм грозить загостренням релігійних відносин. На це, дуже шкідливе й грізне в своїх наслідках явище Рада архиепископа звернула особливу увагу й рішила візвати українське громадянство всіх станів, без різниці політичних поглядів і віроісповідної приналежности, боротися з тією небезпекою всіми засобами.

УКРАЇНСЬКЕ ДОБРОДІЙНЕ ТОВАРИСТВО.

В м. Холмі досі нема ні одної української добродійної установи, дарма, що біднота тепер скрізь велика. Повстала думка притягнути до участи в ділі добродійности ширше українське громадянство. На внесок архиепископа Іларіона це питання обговорювали в одному з останніх засідань Ради архиепископа. Рішили заснувати в Холмі при Консисторії Благодійне Товариство, або пожвавити діяльність місцевого Св. Богородичного Братства, як Братства всеєпархіяльного.

ВІДНОВА ХОЛМСЬКОГО СОБОРУ.

Під протекторатом арх. Іларіона в Холмі існує Комітет віднови холмського катедрального собору. Йдучи назустріч праці Комітету, архиепископ видав відозву до вірних холмсько-підляської епархії, а також звернувся в окремим пастирським листом з гарячим закликом прийти з матеріяльною поміччю в ділі віднови собору.

ВІДОЗВА АРХ. ІЛАРІОНА ДО ПРАВОСЛАВНИХ, РОЗСІЯНИХ У СВІТІ.

Арх. Іларіон звернувся до всіх православних українців, розсіяних у широкому світі, з відозвою, в якій у першу чергу повідомив їх про своє призначення. Архиепископ звертає увагу на сучасні проблеми Прав. Церкви та підтримку, що її зазнає від усіх вірних при розвязці актуальних проблем. Архиепископ взиває розсіяних у широкому світі українців православного віроісповідання, щоб не забували про рідний край, щоб не ослаблювали себе партійними й гуртковими суперечками, щоб вірно трималися рідної мови та дітей своїх виховували в рідному дусі та щоб завсіди творили — хоч фізично розпорошену, проте духово обєднану — одностайну громаду.

З українського життя

ПОПИС УЧАСНИКІВ КУРСУ ПЕРЕДОВИКІВ СЕЛА В ХОЛМІ.

Дня 17. I. ц. р. закінчився семиденний курс для виховання передовиків села, зорґанізований Реферaтом Молоді Українського Допомогового Комітету в Холмі. На закінчення курсу відбувся прилюдний попис учасників у салі Технічної Школи. Точно в год. 20-ій на салю під звуки трубної орхестри Куреня Молоді під проводом Петра Будного, вмашеровує 70 хлопців та дівчат. В дволаві перед публикою виструнчається 70 молодих тіл. Очі їх сяють. Ще мить і 70 правиць підноситься, щоб віддати почесть прапорові, що в той час підносять. Орхестра грає гимн. Після цього учасники під звуки бадьорого маршу дефілюють перед прапором. Дефіляду приймає проф. Адам Антонович, Референт Молоді УДК. Лиця глядачів також сяють. Це не та молодь зперед року, що не знала, на котру ногу ступити. Це молода Холмщина, що пробудилась із довгого сну й усвідомила собі, хто вона. Стрункий крок дефілюючих наповнив усіх радістю. Це Холмщина йшла до кращого завтра.

На попис того дня склалися вправи дівчат і хлопців, танки, дужання в линві, вежі, гагілки й деклямації. Попис почався від вправ дівчат. Виконали вони надзвичайно гарно вправи до пісень: „Ой, там козак коня пасе", „Далеко за хатами", „Як з Бережан до кадри", „У лісі літом", „Гей, там у Вільхівці", та гагілки: „На широкім Дунаю", „Та не дай мати". Хлопці виконували вправи під звуки орхестри, що виконала такі мельодії: „Ми гайдамаки", „Гей, там на горі Січ іде", „Заграли тамбори". Вправи ці виконані були спеціяльно гарно. В тому велика заслуга орхестри, що додала бадьорости. Відтак чергувалися танки. Хлопці й дівчата в двох ґрупах відтанцювали „гопака" а дівчата „Катерину". Треба згадати й про сольо-танок друга Буба, що гарно відтанцював „Чумака". На кінець попису проф. Антонович складає звіт голові УДК м-р М. Мостовичеві, що, привітавшись із молоддю, в короткому, але річевому слові закликав молодь до праці над відбудовою Холмщини. Відтак голова роздав свідоцтва укінчення курсу й особисто попращав усіх учасників Курсу.

Холмська молодь, довго виховувана в чужому дусі ворогами, сьогодня наша. Вона день за днем набирає більше й більше свідомости про вагу орґанізації, освіти й праці для народу. Віримо, що з кожним днем Холмщина стане відпорніша на всі провокації ворогів, що змагають до розбиття наших найкращих прямувань.

За підготування цього попису належиться признання проф. Антоновичеві (провідникові Курсу), п-ні Охримович М. (танки), п-ні Благій (вправи) й орхестрі Куреня Молоді.

В. Василенко.

Кредитувати нашого часопису не можемо!

З днем 5. лютого 1941 р. здержуємо висилку нашого щоденника тим передплатникам, що не вирівнали довгів і не вплатили передплати до кінця лютого. Також здержимо дальшу висилку нашого часопису тим Відборцям, що не вирівнали своїх рахунків!

Література й Мистецтво

Вечорі живого слова

Треба бути вдячним ініціяторам імпрези, що дасть нашому громадянству змогу зустрінутись з тим мистецтвом, що, на жаль, все ще має в нас мале зрозуміння, чи радше поширення. Маємо саме на думці літературні вечорі, чи радше вечорі живого слова, що відбуватимуться продовж найближчих тижнів кожної суботи в Кракові, в салях „УОТ—Просвіти".

Культ живого слова, оцього мистецтва, що в першу чергу в суспільному житті грає величезну ролю, має і в нас українців свої традиції. Доволі згадати тільки слово Іларіона „когану нашему Владимеру", щоб сповнитися його чаром ще й сьогодні та збагнути всю велич і потугу київських володарів.

А в сучасному житті ми знаємо силу живого слова хоч би з цих промов, що до них увесь світ прислухується, з промов сучасного Фірера Німеччини, канц. Гітлера.

А пропаганда, оця сучасна грізна й потужна зброя, орудує чи не в головній мірі саме силою слова, байдуже, чи слово це полонює уми й серця тисячів вічевиків, чи учасників святочних академій.

В нас не плекають сьогодні мистецтва живого слова, дарма, що йому приходиться сповняти в наших умовинах часто передову ролю. Ні в промові, ні в рецитації, хіба, що лише на театральній сцені ми — і то в рідких випадках — стрінемо культивоване живе слово.

Очевидно, це стан невідрадний і пора подумати над поправою і в цьому напрямку. Наші середні школи та курінї молоді мають тут перед собою чи не найбільші можливості. Відповідні курси, завершувані свого рода змаганнями-пописами, були би першими кроками для розбудження культу живого слова, що без нього не подумати навіть будь якої імпрези бодай з дещо вищим рівнем, а вже зайво говорити про справи всякого рода пропаганди. А в цій ділянці доведеться немало зусиль та й відповідальности покласти.

І власне на тому тлі просто дивно виглядає, що й досі від довгих років мистецтво живого слова практично репрезентує в нас тільки одним — одна людина і стан цей вперто незміняється. Не говоримо тут про „з Божої ласки" кількох промовців, що все ж їх у нас не бракує, бо йде тут нам про свідоме плекання мистецтва живого слова, зокрема мистецької рецитації. Ю. Ґеник-Березовський, одинокий відомий рецитатор, а де ж інші імена?

Не пишемо статті про живе слово й тому не будемо розглядати справи в якійсь ширшій площині. Цих кілька завваг насунулося нам у звязку з цими вечорами живого слова, що саме відбуватимуться в Кракові з участю Ю. Ґеник-Березовського, з доходом на допомогу студентству.

Може саме ці мистецькі вечорі будуть товчком, що спонукають наше громадянство не тільки до численної участі в них, але й до конкретних починів, у першу чергу серед молоді в напрямку послідовного й плянового плекання живого слова, як могутньої зброї, що без неї не уявити собі повноти життя й розвитку сучасного суспільства та й всесторонного здійснювання майбутніх наших завдань.

Б. Д.

Наша землячка в „Ля Скаля"

(Від нашого кореспондента)

Рим, 24. січня 1941.

Коверзлива доля мистця: гонить за славою, а ця тільки вибранцям прихильна та ласкава. Та поетові, письменникові, маляреві, різьбареві ота навіжена слава, бодай по смерти війне над ними своїм жорстоким крилом: заплата за їх біль, тугу, нужди, терпіння.

Ще гірше зі співаками - мистцями: він чи вона, що не творить, а тільки ще раз перетворює, переживає створене, пережите, мусять ту славу здігнати за свого життя. Бо інакше — даремні всі труди їх. І тому, як співак здобуває найвищий пункт мистецької слави — він, перед світом щасливий.

До цього пункту слави, при все нових і постійних зусиллях і праці над собою, доходить уже наша землячка Евгенія Зарицька. Хто з нас не знає цієї нашої милої, веселої, як ми тут її називаємо: Івги? Почала вона вчитись у Львові, потім училась у співака Дідура; у Львові й почала свої виступи - концерти, а найудатніший був її виступ у „Піковій дамі" П. Чайковського у львівському театрі в 1937 р.

Потім поїхала в Італію: ця жива, інтеліґентна, проворна співачка, вичула, що хто хоче справді співати, той мусить їхати на біржу співу. Тут знайомився з мистецьким впливовим світом у Міляно, в Римі. І починає свої виступи — на концертовій естраді, у кіні співає. У 1940 р. Е. Зарицька своїм співом та мистецькою інтерпретацією арій і пісень здобуває собі прихильність серед цієї вибагливої італійської публики. Співає на кожному свому концерті в Міляно, в Торіно, в Римі, на естраді й у радіо, й українські народні пісні і наших композиторів: В. Барвінського, С. Людкевича, Н. Нижанківського, Б. Кудрика, В. Балтаровича, Кишаковича, Р. Купчинського.

У вересні 1940 р. їде до Сієни й там у палаті графів Кіджі-Сарачіні — і на їх запрошення — виступає у клясичній опері Олександра Скарляттія (1660—1725): „Тріюмф чести". Тут наша землячка осягає великий успіх: вистачає кинути оком на голоси критики, що зїхалась була туди з усієї Італії — до того таємничого, чарівного міста: Сієна.

А в перших днях грудня 1940 р. співала концерт у Міляно: концерт церковної і народньої музики. Український репертуар уложив їй і дібрав молодий італійський композитор Фаверетто, що дуже захоплюється нашою піснею, він теж акомпаніював Е. Зарицькій. А входили там: „Вірую" — о. Кишакевича, „Христос Воскрес", „Верховино, світку ти наш" (що викликало нечувану бурю оплесків), „Полетівбим на край світу" — і ще декілька. На цьому концерті, що пройшов серед великого ентузіязму публики, був приявний один із директорів орхестри опери Ля Скалі у Міляно. І по концерті, цей диpоктор, попросив Евг. Зарицьку, щоб на другий день зайшла до Скалі на авдицію.

Ми певні, що й цій відважній співачці серце забилось зі зворушення: на цю авдицію багато співаків усе життя жде і мріє та тільки 2—3% діждеться її. На такій авдиції знавці сидять і нотують: музикальність, витривалість голосу, як несе, колір, тембр. Після такої проби Евгенія Зарицька стала заанґажована на співачку опери „Ля Скаля" у Міляно. Співатиме: головну ролю в опері В. Моцарта „ „Cosi fan tutte" також співатиме в опері М. Мусоргського „Борис Ґодунов" і, мабуть, в опері Россінія „Ченеронтоля".

Перша з отих предбачених опер пішла вперше у цьому сезоні 23. січня. Про цей дебют Е. Зарицької у „Ля Скалі" мілянський щоденник „Корріере делля Сера" приніс довшу замітку. Фаховий критик каже, що „Евгенія Зарицька у ролі Дорабеллі" подобалася своїм „глибоким і мягким голосом у гнучкій і шляхотній постаті". Цими днями ця опера піде у Дженові.

Мрія мистця співака осягнена. По Сальомеї Крушельницькій, це друга наша землячка, що виступає як українка, на цій світової слави сцені.

Музикальність, культура голосу, його колір — гарячий, мягкий і глибокий — мила постава й поява Евгенії Зарицької зробили своє. А при послідовній, упертій і постійній праці, чого наша землячка не тільки ніколи не забуває, а й не занедбує та іншим про це нагадує, — вона піде далеко-далеко вперед.

Михайло Островерха.

Українська поезія в 1940 р.

Поетичний дорібок 1940-го року невеликий — усього кілька книжок. Ми вже раз висловлювали в одній статті гадку, що „майбутнього історика літератури може взяти острах за інтелектуальний рівень еліти". Але можна потішитись тим, що все ж маємо бодай кілька нових позицій. Треба в нас узяти під увагу ще неналаднані видавничі умовини: рік, що надходить, заповідається куди краще. Та й і поети встигли певно неодне вже приготовити ,тоді, коли передше вони могли бути ще надто під першим враженням подій, ще шукали іншої форми для передачі відмінних настроїв, свідомі того, що деякі ліричні мотиви, добрі в минулому, нині, в добу залізного грюкоту махін і походів гігантних армій, не на місці. Не все появилося в окремих книжкових виданнях, а більш по журналах, та ґазетах. Стрічаємо там вірші таких поетів, як Маланюк, Лятуринська, Стефанович, Бабій, Кравців, Буревій, Кушніренко, Ірлявський і ін., — зате книжок маємо всього 6—7, коли рахувати сучасних поетів, та і то в великій частині передруки давніше виданих творів. Не вчисляємо тут теж перевидань старших поетів — їх було кілька, хочби сам Шевченко, та тих книжок, що могли десь появитися, та що їх не маємо під рукою, бо нині ані видавці ,ані автори не спішаться надсилати свої книжки до оглядів і рецензій.

Властивих нових появ маємо всього три — **Моя весна** Ів. Ірлявського, **Вежі** О. Ольжича й **„Остання Осінь** Б. Кравцева, — всі три видані в Празі.

Ірлявський належить до групи закарпатських поетів; в нього знаходимо ще деякі мовні труднощі і не надто сучасну форму. Прикметна для нього сильна розіспіваність за якою не все впарі поступає гадка. Але його чергова збірка виказує деякий поступ з попередніми віршами і, зваживши, що він ще молодий, вірші його варті в майбутньому уваги. Збірка О. Ольжича має вірші, що досягають рівня його попередньої „Ріні". Збірканазагал цікава і показує деякі нові поетичні моменти, хоч вартість поодиноких віршів різна. — „Остання Осінь" Богдана Кравцева, що появилась під сам кінець року, дає побіч деяких давніше друкованих віршів, тож і нові. Автор „Сонетів і строф" показує в ній і нові мотиви і намагання знайти нові поетичні форми. Найкращі речі це вірш про листопад і „Майбутнє", що показують назагал нечасту в цього автора динамічність.

У Празі появилась і четверта книжка, а властиво книга віршів І. Ясінчука, „Друге лихоліття", але її ніяково навіть згадувати в статті, що говорить про сутолітературні появи.

З перевидань маємо дві більші книжки: **Княжа Україна** О. Олеся, теж видання праське, розмірно велике (176 ст.) й добре оформлене. В Кракові вийшла саме на днях книжка вибраних віршів Б. І. Антонича, „Вибрані поезії". Те, що він уродженець Лемківщини, безперечно причинилось до зактуалізування цього поета, автім зовсім слушно. Такі речі, як „Елегія про співучі двері" та дрібні лірики належать до вершкових досягнень найновішої української поезії. З праських видань слід ще згадати „Вічний корабель" Л. Мосендза, драматичну поему, друковану давніш у ЛНВ.

У Кракові не появилось ніодної оригінальної збірки поезій, факт, що дає трохи до надуми. З перекладів видав Ю. Буревій малу збірочку боєвих пісень німецького визвольного поета наполеонських часів Теодора Кернера „Ліра й меч".

Оце й усі важніші літературні появи минулого року у книжковому виданні. Факт, що куди сильніші речі були друковані по часописах, каже сподіватись, що з самою поезією зле не є, та що вона знайде ще змогу виказатись своїми досягненнями.

С. Г-й.

—o—

ВІЙНА В МИНУЛОМУ І СУЧАСНОМУ

Комунікаційні шляхи Італії та Анґлії

„Таємниця операцій лежить в таємниці засобів звязку", — сказав Наполеон I-ий, оцінюючи свої мистецькі операції. Це було більше ста років тому, коли одна гармата вистрілювала в бою стільки металю, скільки нині в бою вистрілює один сучасний скоростріл, а тих гармат було в найбільших тоді арміях до 200, тоді, коли сучасний курінь має понад 30 штук різної автоматичної зброї. Це було сказане тоді, коли лінійний корабель, стріляючи з обидвох боків, вистрілював (на вагу) менше металю, ніж у тому самому часі сучасні важкі гармати. Сказано було тоді, коли не було ще мови про довіз мілонів гектолітрів бензини для змоторизованих частин, такої самої скількости нафти для турбін у фльоті, мілонів тон вугілля та тисяч тон всіляких запасових частин для двигунів та зброї.

Яке ж величезне значіння мають ті засоби звязку тепер!

Оцінюючи з того погляду середземноморський театр, побачимо, що Італія, яка має осередки свого збройного промислу у північній частині Апенінського півострова та підвіз палива й іншого погонного матеріялу зпоза союзних кордонів, має свої комунікаційні сполучення аж до південних рогів Апенінського півострова на своїй території; далі, девятьдесять кільометрів моря, частинно загроженого з Корфу, ділить Албанію від останніх пристаней на Апенінському півострові, а 39 кл. Месинського проливу ділить Сицилію. Інакше кажучи, всі ці сполучення лежать у сфері діяння побережних гармат, себто — вони безпечні. Трохи гірше стоїть справа зі сполученнями з Лібією та Киренаїкою, де на 550 км (Катанія—Триполіс) та 710 (Бенгасі) від берегів Сицилії тягнуться морські сполучення, загрожені частинно з Мальти, частинно з Крети. Щоправда, становище Додеканезу дуже тяжке, бо він оточений з усіх сторін ворожими базами й фактично лежить у тилу ворога.

Як би то не було, але загально італійські сполучення в Середземному морі лежать у сфері впливів італійської збройної сили, так би мовити, в італійському запіллі.

Щодо англійських комунікаційних шляхів, то передусім головні осередки анґлійського воєнного промислу зосереджені на англійських островах, які від місяців пляново атаковані німецькими водушними силами. Допомоговими осередками є Канада (фактично терен воєнного промислу „нейтральних" Зединених Держав) та в дуже невеличкій мірі Австралія.

Шлях до Середземного театру від отих осередків лежить: від першого здовж берегів Франції та Еспанії і Портуґалії на ок. 2.000 км. під загрозою німецької фльоти, далі до Сардинії по більше-менше безпечній смузі у 1.300 км., зате дальших 1.500 км., аж до Крети, є під загрозою італійських збройних сил. Ця дорога, на майже 5.000 км. довга, йде майже ввесь час крізь сферу діяння ворожих впливів, тому вона дуже небезпечна та непевна.

Сполучення з Канадою Атлантійським океаном на перших 13.000 км. ще сяк-так криті віддаленням від можливих небезпек від ворога, але далі вони йдуть тими самими небезпечними районами Середземного моря, як і сполучення з англійськими островами.

Шляхи, що ведуть через Тихий та Індійський Океан, значно безпечніші і там оперують уже німецькі морські сили. Як би то не було, але до входу у Червоне море на шляху 30.000 км., маючи по дорозі цілий ряд портів до поповнення паливом та відпочинку, вантажі з Канади та Австралії можуть пересуватися досить безпечно, лише з величезною витратою часу. Але вже від порту Аден до Суеського каналу мусять анґлійці рахуватися з постійними несподіванками, що їх приготовляють на шляху 3.000 кільометрів летуни та підводні човни ворога, що можуть базуватись в італійській східній Африці. Правда, Англія могла б спробувати оминути ті останні небезпеки, використовуючи сухопутні шляхи по Малій Азії, але, не кажучи вже про те, що ці шляхи є технічно дуже недосконалі, — вони лежать ще й на території різних протекторатів і держав із дуже складними політичними відносинами, так, що практичне значіння тих шляхів рівняється зеру.

Ще може бути використаний шлях довкола Африки, шлях Васко де Гамми, про що вже натякав Черчіль в одній зі своїх промов, але, не кажучи вже про довжину та повітряні невигоди того шляху (23 тисячі кільометрів), він у перших 3.000 та в останніх 5.000 кл. теж поважно загрожений ворогом.

Отже щодо сполучень, то Італія має лиш 170 км. морських сполучень з північною Африкою частинно загрожених Англією, але назагал дуже короткі та вигідні сполучення. Зате Англія має найкоротші сполучення довжиною 6.000 км., майже на всій довжині під німецько - італійським обстрілом, а довші на 15 тис. км. також в останніх 2.000 км. під поважною загрозою. Найдовший і розмірно найбезпечніший британський шлях довжини на 24—33.000 км. в останніх кількох тисячах км. біжить також у сфері ворожого діяння.

Таким робом, щодо комунікаційних можливостей, то Італія на середземноморському театрі війни має далеко кращі можливості. Воно ставить Англію в приблизно таке становище, що його мала Росія підчас війни у 1905 році, коли то тяжкі умовини сполучень внеможливили Росії виставити проти Ніппону більше, ніж 1/2 міліона вояків, хоч могла їх виставити понад 3 міліони. Правда, морські комунікаційні шляхи Англії значно досконаліші від колишньої сибірської маґістралі, але тут грає знову поважну ролю обмежена скількість корабельного тонажу.

Всеволод Петрів.

Канал та пристані

З Кале до Довру є тільки 21 морських миль, з Бульонї до Портсмавт тільки 100, а до Шербурґу тільки 140 морських миль. Німецькі літаки від французького побережжя потребують летіти до Довру тільки 5 хвилин, а до Лондону, що досі концентрував 40% цілої англійської заморської комунікації, тільки 25 хвилин. Західні пристані Англії в ніякому разі не в силі перейняти додатково тої корабельної комунікації, а щоб перекинути її поза Шотляндію дальше до східніх пристаней, на це треба реорґанізації й довгого часу, та ще й воно небезпечне з уваги на акцію німецького летунства й морської фльоти з норвезьких баз. З огляду на теперішню комбінацію повітряної й морської війни, німці можуть нині використовувати зайняті французькі пристані далеко успішніше, як це могли б були робити в часі світової війни.

Англійську „лінію Черчіля", а саме мінові й сіткові перепони на Каналі, німці вже обійшли з півдня; німецькому летунству такі перепони взагалі не шкодять. Зате англійська фльота, якщо не хоче наразитися на ще більші втрати, яких уже зазнала в норвезькій акції, не може для оборони того терену нічого зробити.

Англійська перевага щодо великих воєнно-морських одиниць не грає на Каналі найменшої ролі, але тим більше значіння має звязане зі суходолом летунство, на тому терені є рішальною зброєю й у морській війні. Тут за перевагу можуть боротися тільки літаки, нищільники, підводні та швидкоплавні човни, закладачі й виловлювачі мін. При тому німецьким повітряним і морським силам не забракне вдячних обектів до атаки, бо англійці будуть цей відтинок фронту, з огляду на його стратеґічне значення для цілої Англії, всіми силами боронити. У тій боротьбі каналові пристані не є ціллю для себе, але тільки вихідними точками для далеко більшої й важнішої акції.

Співпраця між воєнною маринаркою і летунством

СПІЛЬНІ ДІЇ.

Коли ворог показується сильніший, тоді розвідчі літаки передають їх в „опіку" завізваним своїм воєнним кораблям і боєвим літакам. З гуком бомб та лоскотом кулеметів із літаків, зливаються вистріли й вибухи ґранат з великих воєнних кораблів, торпед і водних бомб нищильників, швидкоплавних і підводних човнів. З повітря, з води й ізпід води атакується ворога, аж розбитий іде він на дно моря. Від летунських бомб не можуть скритися навіть підводні лодки. Крім літаків до співпраці з маринаркою — призначені окремі водні літаки, що замість коліс мають під сподом човни й можуть осідати на воді. Літакам звичайно віддають під конвой рівнож торговельні кораблі. Пляни спільних дій морської фльоти й летунства виготовляють спільно й спільно ними кермують. Завдяки радієві й радіотелеграфові звязок між морськими й летунськими силами та з черги зі штабом є зовсім простий.

ЗБРОЙНІ СТЕЖІ.

Повітреплави ґрафа Цеппеліна були першими звідунами воєнної маринарки в повітрі. Вони були призначені майже виключно до далеких розвідочних летів, але покладаних на них надій вони не виправдали й тому мусіли швидко відступити місце своїм суперникам — літакам. Вже в третьому році світової війни німецький помічний кружляк „Вольф" мав свій власний розвідчий літак „Вельфхен". Від того часу круг діяння і завдань літаків над морем поважно збільшився. З чистих розвідчих літаків, з досить обмеженим засягом діяння — стали повновартісним боєвим засобом.

Однак літак своєї розвідчої діяльности в найменшій мірі не зрікся. Навпаки, він став у правдивому сенсі того слова „оком" морських збройних сил. Розвідчі літаки невтомно кружляють нині понад морськими хвилями та при помочі радія повідомляють про кожний ворожий корабель, кожний ворожий літак, що появиться на овиді. Коли по дорозі вони стрінуться з ворогом, то не ждуть, аж прийде поміч, але самі кидаються в бій.

САНІТАРНІ ЛІТАКИ — САМАРИТАНИ МОРЯ.

Санітарні літаки — це остання надія кожного розбитого корабля, свого чи ворожого. На перший заклик радія, вони спішать всюди там, де власний чи ворожий корабель або літак розбився, кидають потопаючим гумовий човен, або самі осідають побіч розбитків на воді та ратують їх від нехибної смерти. Всі ці санітарні літаки зазначені видним з усіх сторін червоним хрестом і хоронені міжнароднім правом перед ворожими стрільнами, хоч не кожна сторона це міжнародне право респектує.

—o—

Вістки зі світу

Відгуки промови Фірера в Італії

РИМ, 1. II. — Промова канцлера Гітлера, що її передавало італійське радіо безпосередньо зі спортозої палати, стрінулася в політичних колах з живим **одобренням** і з невичайною **симпатією**. Підкреслюють не тільки **незвичайно влучні аргументи** проти політики Англії, що тільки при системі **насильства** була в стані виборюти свою імперію та вдержати її через штучно викликувану дезорганізацію европейського суходолу, але також дуже гострі міркування та яркі докази **англійської відсталости суспільної політики**, що все ще ставить перші кроки, яких деякі почини вже давно перегнали в тоталістичних державах. Сильне враження викликала заява канцлера Гітлера про **величезні розміри німецьких зброєнь**, що їх не можна з нічим порівняти, далі — **осторога під адресою Злучених Держав** і заява Фірера, що **Німеччина буде атакувати й бити Англію на кожному кроці, де тільки вона появиться.**

Італійське радіо, що вже в четвер вечором подало пояснення, ствердило, що моральні й історичні мотиви, що спричинили теперішню війну, є такі самі для Німеччини й Італії. Це все, що сказав канцлер Гітлер, торкається також Італії. Його міркування про політику імперіялістичної Англії і ствердження факту, що **англійська світова імперія може держатися тільки при допомозі насильних метод**, годі опрокинути, подібно як і міркування про відсталу суспільну політику Англії. Суспільний поступ — це дійсно одна з найважніших причин ненависти Англії до тоталістичних держав. Особливо знаменні слова канцлера Гітлера про цьогорічні події, що мають на меті завести **мир на світі після зломання Англії.** Вкінці на спец. підкреслення заслуговує повне й абсолютне **довіря канцлера Гітлера до італійського народу.**

——o——

Румунська преса про промову Фірера

БУКАРЕШТ, 1. II. — Промова Канцлера Фірера викликала в румунській пресі сильний відгомін. І так щоденник „Поронка Времі" підкреслює у вступній статті, що 8 літ влади канцлера Гітлера надали зовсім нове обличчя не тільки Німеччині, але й решті Европи, та започаткували нову історичну епоху. Канцлер Адольф Гітлер є представником нової европейської ідеї, завдяки якій европейська цивілізація одержала нове життєдайне джерело.

Щоденник „Актіюпер" стверджує, що ніякому іншому народові в історії не вдалося в такому короткому часі піднестися з такого невідрадного положення внаслідок версайського мира на найвищий ступінь воєнної слави.

Щоденник „Курентуль" підкреслює, що Румунія твердо переконана, що свої права може відзискати тільки при боці Німеччини.

——o——

Майбутнє Франції залежить від перемоги Німеччини

Заява французького амбасадора

ПАРИЖ, 31. I. — Як відомо, теперішній французький уряд перебуває у Віші та має свойого амбасадора у Парижі, що входить у склад зайнятої частини Франції. Французький уряд репрезентує перед німецькою владою у Парижі — амбасадор де Брінон. Він недавно відбув розмову з представником американської пресової агенції „Юнайтид Пресс". Де Брінон сказав представникові тієї агенції, що вірить, що **Німеччина ще цього року переможе Англію без огляду на те, яке становище займе Америка.** Як колись Франція, так тепер **Америка не знала би**, за що саме воює. Коли хтось хоче вести війну, мусить мати якусь провідну **ідею**. Версайський договір був **несправедливий**, бо він **придушував** Німеччину. Німці, як великий **народ**, мусять мати якесь місце на світі. Програма **майбутнього Франції буде побудована на перемозі Німеччини.** Німеччина поверне Франції світове становище. Франція **повинна** безумовно та беззастережно прийняти предложення Німеччини у справі співпраці. Інакше будучина **Франції дуже темна.** Завдяки співпраці з німецькою владою вдалося досягти господарського оживлення країни, особливо в автомобілевому та текстильному промислі. Це й є початок господарської відбудови.

——o——

Нові вістки про смерть Метаксаса

ГЕЛЬСІНКИ, 1. II. — Кореспондент фінляндського щоденника у Лондоні „Гельсінгін Саномат" потверджує, що ґен. Вейвил виїхав до Атен внаслідок настирливих домагань грецького уряду у справі допомоги для Греції. Останніми часами греки переконалися про зміцнення італійських боєвих частин на фронті. Тому греки сподіваються поважних подій. Справжньою метою поїздки Вейвила була різниця думок, що виринула між Метаксасом та ґенеральним штабом. Підчас конференції з Вейвилом Метаксас вперто обороняв своє становище й розмова між ними зовсім не відбувалася в прихильному настрої. У Софії кажуть, що там нічого не знали про занедужання Метаксаса. Вейвил не мав відваги признатися перед Метаксасом, що наступ британської армії вимагає більших сил. Далі Вейвил сказав Метаксасові, що це дуже великий риск посилати конвойовані транспорти до Греції. Такі транспорти небезпечні й тому англійці нерадо би їх висилали. Тому, що розмова з Метаксасом не мала дружнього характеру, Вейвил прийшов до висновку, що не зможе рахувати на довшу льояльність Метаксаса. Несподівана смерть Метаксаса мусить **викликувати поважні сумніви щодо її причин.** Як це відомо, у подібних обставинах несподівано померли високі державні достойники в Єгипті, а саме голова уряду та міністр війни. Останніми часами намагалися також вбити короля Ібн-Савда. Також і в цьому останньому випадку виринає сильне підозріння, що Секрет Сервис мачала там свої пальці. На увагу заслуговує також і те, що свої останні години Метаксас провів у товаристві одного британського лікаря.

——o——

Анґлія не в силі виконати своїх достав

ЦАРГОРОД, 1. II. — Управу міста Царгороду повідомили телеграфічно з Лондону, що покищо немає змоги доставити англійських автобусів, що їх міська влада Царгороду замовила в Англії.

——o——

НІМЕЧЧИНА МУСИТЬ ПЕРЕМОГТИ

ТОКІО, 1. II. — Перед своїм відїздом до Берліна новий ніппонський амбасадор **Ошіма** прийняв представників преси та сказав їм таке.

„Їду до Берліна, щоб причинитися до розвитку всіх сил пакту трьох великодержав. Ніппонський народ повинен безнастанно памятати, що тепер його найважніше завдання — це співпраця між Ніппоном та Німеччиною й Італією. Коли б охляла тверда воля ніппонського народу, тоді британська та американська пропаганда придбала б нові аргументи. **Перемога Німеччини** в сучасній війні матиме **рішальне значіння.** Ніппон мусить виявити непохитну рішучість у кожній ділянці, щоб побороти всі трудноші".

На кінець амбасадор Ошіма сказав журналістам, що везе як дарунок для канцлера Гітлера твір про ніппонську конституцію та державну політику.

——o——

ПРИЧИНИ СМЕРТИ МЕТАКСАСА

АНКАРА, 1. II. — Турецька преса подає, що на тему смерти Метаксаса **не вільно подавати ніяких ближчих подробиць.**

——o——

УІЛКЕ БЕНКЕТУЄ У ЛОНДОНІ

ЛОНДОН, 1. II. — Анґлійці прийняли американського гостя — контркандидата Рузвелта Уілкія бенкетом у льондонському готелі „Савой". Та бенкет не вдався з приводу демонстрації голодних жінок англійських робітників. Біля 60 таких жінок вдерлося до згаданого готелю з транспарентом: **„Раціоналізуйте харчі багачам!"** Одночасно демонстранти вигукували **проти** учасників бенкету, що збентежені сиділи за розкішно заставленим столом. Англійські жінки кричали хором, що домагаються більше харчів для робітників та запитували, чому бідні мають голодувати, а багачі мають усе, чого тільки собі забажають.

Г—o——

ФАБРИКА МАҐНЕЗІЇ У КАВЕНТРІ ЗНИЩЕНА

НЮ-ЙОРК, 1. II. — Кажуть, що американський щоденник „Ню-Йорк Уерлд Телеґреф" дістав вістки з американських військових кругів, що підчас великого німецького налету на Кавентрі бомби знищили фабрику маґнезії. Англія мала тільки дві такі фабрики. Вони мають для британського воєнного промислу величезне значіння.

——o——

Новинки

КАЛЄНДАР.

ЛЮТЕНЬ.

2. Неділя — 32 по 3. св. Д.
3. Понеділок — Пр. Максима.

— ПАНАХИДУ З ПРИВОДУ ІСТОРИЧНИХ РОКОВИН відправлять в українській православній церкві в Кракові, Повісля 5, в неділю, 2. лютого цр., в 12-ій год. вполудне.

— ЗАСІДАННЯ НАУКОВОЇ РАДИ Українського Центрального Комітету буде в неділю, 2. лютия ц. р. в 6-ій (18-ій) годині ввечері, в салі Українського Освітнього Товариства („Просвіта") при Адольф-Гітлер-Пляц ч. 12, II. п. — На денному порядку викл а д ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННОГО ІЛАРІОНА (д-ра І. Огієнка): УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА ТА ЇЇ ЗНАЧІННЯ В РОЗВОЮ НАЦІЇ. — Вступ тільки для членів і запрошених гостей. Добровільні датки на Допомоговий Фонд Студентства при УЦК приймаються з подякою.

— ПАМЯТЬ РОКОВИН 22. СІЧНЯ відсвяткував цього року Нім. Перемишль заходами Т-ва „Черник" академією в салі ОО. Василіян. На її програму зложилися: вступне слово інж. Ю. Артюшенка, деклямація п. Стахівної та реферат І. Клима. Академію покінчено національним гимном.

— ПОВІДОМЛЯЄМО, що ніяких індивідуальних прохань у справі підмог полагоджувати не будемо. В цих справах треба зголошуватися до місцевих УДК або Делеґатур. — Відділ Праці й Сусп. Опіки при УЦК.

— В СПРАВІ ЗВІЛЬНЕННЯ ПОЛОНЕНИХ, бувших вояків польської армії, що перебувають у таборах полонених, подається до відома, що згідно з повідомленням компетентних чинників, усі УКРАЇНЦІ ПОЛОНЕНІ, без огляду на їх попереднє місце замешкання, будуть із таборів звільнені вже в найближчому часі. Прохань у цій справі не потрібно ніде вносити. — Керманич Відділу Праці і Сусп. Опіки при УЦК. 1-5

— ЗМІНА РЕЧИНЦЯ НАРАДИ ПРО ШЕВЧЕНКІВСЬКІ РОКОВИНИ. Заповіджена на середу 5. ц.м. нарада в справі обговорення Шевченкових Роковин відбудеться не — як було заповіджено — в середу, але в і в т о р о к 4. лютого 1941, в год. 18.30 в домівці УДК, Краків, вул. Льоретанська 18.

— ПЕРШИЙ РЕЦИТАТОРСЬКИЙ ВЕЧІР творів Марка Черемшини в Кракові відбудеться невідклично в суботу 8. лютого ц. р. в год. 19.15, в салях УОТ („Просвіти"). Рецитуватиме відомий наш рецитатор, м-р Ю. Ґеник-Березовський. Дохід на Фонд Зимової Допомоги Українському Студентству.

— ВІДДІЛ НАУКОВИХ ВИКЛАДІВ У НІМ. ПЕРЕМИШЛІ. Заходами т-ва „Черник", Секції при УДК у Нім. Перемишлі, дня 12. І. ц. р. створено Відділ Наукових Викладів (В. Н. В.) у такому складі: голова — інж. Ю. Артюшенко, заступник голови — д-р В. Блюй, секретар — проф. Ст. Микита, референт фінансів і пропаґанди — м-р Б. Козак, технічний референт — М. Ласка. Крім цього до В. Н. В. увійшов представник „Черника" В. Нагайський.

— НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА В ПРАЗІ. Міністерство шкільництва в Празі затвердило за ч. 120856—IV/40. з дня 28. XII. 1940. українську інструкторсько-підготовну школу в Празі. Ця школа складається з трьох річників: 1. підготова за нижчу ґімназію, 2. підготова за V. і VI. кляси, 3. підготова до матури. Матура реальна з додатковою латиною. Про час початку науки повідомиться. Особи, що бажають вступити до школи, мають знову подати заяви із зазначенням у них про свою останню освіту й подати точно свою адресу. Заяви подавати або на адресу дирекції: Прага XIV. Дагмажіна 3, проф. Евген Іваненко, — або на адресу кураторії школи: Прага I., Душні 2, адвокат Др. Юськів С. Незабаром буде видрукований докладний проспект школи. — Кураторія і дирекція школи.

— ПІСЛЯ МОРОЗІВ СНІГ. Після великих морозів, що тривали цілий тиждень і доходили до 28 ступнів, дня 1. лютого мороз зовсім полекшав (4 ступні). Цілу суботу 1. ц. м. падав сніг.

— ЗЕМЛЕТРУС У КАЛІФОРНІЇ. Лос Енджелес і цілу околицю навістив незвичайно сильний землетрус.

— ЛЕТУНСЬКІ КАТАСТРОФИ В АМЕРИЦІ. В Злучених Державах було кілька летунських катастроф, що спричинили смерть кількох осіб. Два приватні літаки зударилися в Кемден, при чому летуни погибли. На західньому побережжі впали на землю два військові літаки й один водолітак.

Малий фейлєтон

Фейлєтон про фейлєтони

Я пильний читач ґазетних підвалів-фейлетонів. Вони переносять мене думкою в давно „Минуле", коли то люди їздили ще „диліжансами"... У кожнім із них є замкнений кутик життя, спокійного, без політики, без пактів трьох, чотирьох, пятьох і шістьох. Тому я підвали-фейлетони читаю з насолодою, вживаюся в ролі їх героїв, радію їх радощами, сумую їх смутками — і з цієї причини я неодному з тих підвалів-фейлетонів дав би інше закінчення.

Возьмім, для прикладу, фейлетон А Курдидика „Без титулу".

Це весела історія. Оповідається там про Юрка, що пізнав у Німеччині в ваґоні панну Славцю. Пізнав, що це українка тому тільки, що вона тримала в руках „Краківські Вісті". Очевидно — закохався від першого погляду, дарма, що ваґон був притемнений (а може саме тому). Їхали до Галле, та заки доїхали, він освідчився їй. За місяць має бути весілля. А те число „Краківських Вістей" він тримає на памятку й каже, що по шлюбі він собі його оправить у рами.

Цій веселій історії (сподіваюся, що „автентичній") я додав би таке закінчення:

„Минув рік від того часу. Наступив сумерк мрячної, осінньої днини. Жінка щойно перед хвилиною зробила Юркові сцену за сукню, заявляючи йому, що дістає від нього замало пунктів. Вийшла. Юрко сидів, похнюпившись, а його думки линули кудись далеко-далеко... Він пригадав собі осінь минулого року, коли він їхав до Галле... Чому він замість до Галле не їхав чорт зна куди? Евентуально міг спізнитися на поїзд... Він глянув на стіну, там висіли оправлені в рями „Краківські Вісті". Розбив шибу, вийняв ґазету й кудись з нею побіг. Читачу, не йдім за ним! А як вернувся, вийняв кореспонденту й написав до Редакції:

„Прошу мені „Краківських Вістей" більше не посилати".

На дворі падав осінній дощ...

*

Я міг би за окремою доплатою кожному підвалові-фейлетонові доробляти закінчення. Очевидно, якщо нема допису „Копирайт би автор",

ФЕДЬ ТРИНДИК.

КОМУНІКАТ
Українського Консуму в Кракові.

Українське населення Кракова одержуватиме в Українському Консумі в тижні від 3—9 лютого 1941 р. такі харчі:

Хліб: На нормальні карти, відтинки „B" 1, 2 і 3 (в дотеперішній скількости й ціні).

Мясо: В районах I, II, III, IV, V і VI на нормальні карти (дорослі й діти), відтинки „F" 20 і 21 по 200 ґрамів по максимальній ціні.

Цукор: На додаткові карти II, відтинок „Z" 16 по 100 ґрамів, по максимальній ціні.

Марґарина: На додаткові карти II, відтинок „N" 22, по 125 ґр. по 5 зол. за 1 кґ.).

Про час продажі поодиноких продуктів на картки нормальні, дитячі й додаткові II. будемо все й своєчасно повідомляти у „Краківських Вістях".

Години праці в усіх наших крамницях, згідно з урядовим розпорядком, є такі: від 8—11.30 і від 13.30 до 19.

Хлібна крамниця Консуму буде міститися при вул. Ґродській (Бурґштрассе) ч. 32, в подвірі, **а канцелярія Консуму** тамже, на І. поверсі.

Управа
Українського Консуму у Кракові.

Зі спорту

Лещетарські змагання у Степениці.

Дня 19. І. 33-й Курінь Молоді у Степениці влаштував лещетарські змагання. Траса на 6 км. почалася гарним зїздом від школи через гори і селом до школи. Траса була тяжка, гострий, замерзлий сніг і східний гострий вітер. До змагань зголосилося 17 змагунів і представників 32 К. М. з Балигороду. Перше місце здобув Матіяшовський у часі 35 мін. 30 сек., друге Пицик Антін у 36 мін. 30 сек., третє Старух Василь у 36 мін. 45 сек., четверте Луцький Олекс. 32 К. М. Балигород у 37 мін. 3 сек., пяте Петрушка Михайло у 37 мін. 5 сек., шосте Ільницький у 37 мін. 15 сек.

По змаганнях відбулася збірка змагунів, подяка за участь Я. Кобелецького, а ввечер роздача дипльомів змагунам від УДК. Ці змагання викликали велике зацікавлення серед молоді Степениці й Балигороду.

Охо.

Короткі вістки

— НІМЕЦЬКІ ПОВІТРЯНІ АТАКИ НА ЛОНДОН, як подає лондонська інформаційна служба, тривали в ночі на четвер від смерку аж до півночі. Від запальних і розривних бомб згоріло багато домів і магазинів. Було значне число жертв у людях.

— ВТРАТА ДВОХ АНҐЛІЙСЬКИХ КОРАБЛІВ. Вантажний корабель „Шекетикс", 5.458 тон, затонув внаслідок сторпедування. Корабель-холодільня „Бекен Ґрендж", 10.119 т., що віз транспорт мяса, після збомбардування загорівся та осів на мілині.

— ПОМЕР архиепископ д-р Кляйн у Падерборні. Покійному було 56 літ, він хорував довший час.

— ЕДВАРД РИДЗ-СМІҐЛИ, що втік з Румунії, прибув тепер до Палестини. Його шлях вів через Царгород, Анкару та Ірак.

— В ЛИСТОПАДІ 1940 р. було у Франції ще міліон безробітних. Тепер їх є тільки 327.000. Більшість безробітних дістала працю в німецьких промислових заведень негайно на примусових роботах.

— СОЮЗ АМЕРИКАНСЬКИХ ПАЦИФІСТІВ пропонує підписати мир без перемоги та звертається до Рузвелта, щоби він зрікся програми американських зброєнь, бо вони ведуть Америку до війни.

— У ТОКІО підписали ніппонсько-італійський радієвий договір. Від 15. II. обі держави обмінюватимуться що-місяця радієвими авдиціями.

— АНҐЛІЙЦІ знову зайняли кілька французьких кораблів, що везли харчі для населення незайнятої частини Франції. Жертвою анґлійської захланности стали кораблі: „Занталь", „Мері Мерізи", „Ле Жме", „Жосеф Дішанель", „Шарль Фрімiе" і т. д.

— ҐЕНЕРАЛЬНИЙ КОНСУЛЬ ІСЛЯНДІЇ в Ню-Йорку, Тгорс, належить до ясновидців, що чим більша віддаль, тим краще вони видять. Він подав вістку, що в Ісляндії є неменше, як 80.000 вояків анґлійської залоги. Могутні гармати, берегові батерії й протитанкові засідки охороняють побережжя Ісляндії. В дійсності число анґлійських вояків в Ісляндії не переходить двох куренів. Ціллю цих казок є представити американській публиці невичерпальність анґлійських військових резерв та викликати враження, мовляв, Анґлія є в стані в багатьох місцях і на різних фронтах одночасно воювати.

— БРИТІЙСЬКА адміралїція повідомила про затоплення підводного човна „Келтик".

— ПІШОВ на дно норвезький корабель „Ґаалеґ", містоти 1.758 т., що стояв на послугах Анґлії.

— В ІТАЛІЇ іменували сенатора ґен. Альфреда Даль Оліо державним міністром.

— В АНҐЛІЇ заборонили цивільним особам відвідувати прилюдні протилетунські схови.

ОГОЛОШЕННЯ

Дрібні оголошення

Самостійного книговода зі свідоцтвами і референціями до поважної торговельно-промислової фірми. Вимоги: Володіння німецькою мовою в слові й письмі, довголітня практика. — Зголошення слати до Адміністрації щоденника „Краківські Вісті" під „1553". 2-5

ОГОЛОШЕННЯ

Увага! Нові книжки!

Видавництво „К О Л О С" у Празі видало нові книжки:

Сірий: Леся Українка, характеристика творів . . . . 0,60 зол.
Л. Мосендз: Вічний корабель . . . 1,— „
М. Куліш: Мина Мазайло, комедія з життя в Україні . . . . 2,40 „
М. Чирський: Емаль, збірка поезій . . 1,30 „
Л. Мосендз: Засів, повість . . . . . 2,40 „

Видавництво „Колос" має на складі великий вибір книжок, словарів, самоучків, образів, листівок, тризубців і т. д. Замовлення з Німеччини й Протекторату слати на адресу: IwanRoman, Prag XVIII. 1477. З Генерального Губернаторства на адресу Українського Видавництва в Кракові. 583 3-3

Німецьке Тов. Обезпечень „Silesia", представник для українців в Ген. Губернаторстві інсп. Козій Степан, Краків, вул. Крупніча 22, м. 6. — Конто „Українбанку" в Кракові. Переводить обезпечення від вогню, влому цивільно-правної відповідальности, самоходової правної відповідальности, нещасливих випадків, транспортів. 475 12-21

Славко Крупка з Рогатина ввічливо подайте адресу, де Ви залишили моє убрання. Антоняк Іван, — Краків Шпитальна 20/22. 606 1-1

Дівчина або жінка до домашн. господарства (двоє дітей 7 і 6 літ) негайно до Бресляв потрібна. Інтелігентні особи мають першенство і права родини. Зголошення до „Крак. Вістей" для „Бресляв". 544 3—4

Перший український фризієрський сальон ф-ми „П Е Р Л О Т"

Краків, вул. Яна 8 — подає до відома всім українцям, що відчинено мужеський відділ, рівнож паням робить манікіри та ондуляції. Першорядна обслуга. Доступні ціни. Комісарська Управа. 510 2—3

Хто знавби де перебувають, мабуть як полонені Еліяшевський Теодор з Гуменця і Підлубний Дмитро з Устя епископського — прошу повідомити: Еліяшевський Василь і Дутка Микола, Варшава — Коперника 13. 564 2-3

Микола Затоцький із села Тарнівці, повіт Перемишль, відозвися на адресу: Горбовий Йосип, — Bad Grund (Harz), Firma A. Stapf — Winterberg. 559 2-2

Друзі й знайомі з Везови — Жовкіщина — пишіть на адресу: Rudnyzkyj Michael, Danzig — Praust, Pfarrlandweg 6, Meinert. 569 2-2

НАЙДЕШЕВШЕ
купити ГУРТОВО й ДЕТАЙЛІЧНО
У ФАБРИЧНІЙ ГУРТІВНІ
ЦЕЛЮЛЬОЇДОВИХ ВИРОБІВ
І ТОАЛЕТОВИХ ПРИБОРІВ

Ц. ЛЕФФЛЕР

Краків, вул. Колетек 1 (ріг Страдом 17)
гребені, папіросниці, пудерниці, приладдя до манікюре, припинки-норми до волосся, щіточки до зубів і волосся, пензлі сталеві і бакалітові вироби.
Українська Комісарська Управа. 12-12

ТЕЛЕГРАМА!

Данціг-Бар в Українськім Ресторані

Краків, Вісльна 8. Телефон 175-29.

Кожного вечора при чарівній музиці **найкращої краківської орхестри** дасть ВШ. Гостям повну насолоду незабутніх вражінь і милого настрою.

Власник **Д-р Малецький** 8-20

ТЕЛЕГРАМА!

Кінотеатр „СТЕЛЛЯ" Краків, вул. Любіч 15.

Від пятниці 31-го 1941 висвітлює фільм п. н.

„Дочка почтовця"

Надпрограма:
Культурний додаток і тижневик з Генерального Губернаторства.

Початок у суботи, неділі та свята в год. 14, 16, 18 і 20-ій. У будень в год. 16, 18 і 20-ій. Крім цього в неділі та свята ранішній сеанс в год. 11-ій. Саля добре нагріта.
Просимо притриму точно початків сеансів.

Кіно „ВАНДА" Краків, вул. Ґертруди 5.

висвітлює від 31. І. — 6. ІІ. 1941 р. включно:

„Людина на розпутті"

Надпрограма:
АКТУАЛЬНИЙ ЗВУКОВИЙ ТИЖНЕВИК

Початок програми: в год. 16, 18 і 20-ій.
В суботу, неділю та свята в год. 14, 16, 18 і 20.
В неділю та свята поранок в год. 11-ій.
Місця нумеровані. З хвилиною, як починається сеанс, вступ на салю заборонений.

Кіно „УТІХА" Краків, Старовісьльна 16 Тел. 125-16

Від пятниці 31-го 1941 р. висвітлює

Брехня з милосердя

Додаток: Звуковий тижневик з Ген. Губер.

Початок сеансів у будні в 16, 18 і 20 год.
В неділі й свята в 14, 16, 18 і 2 год. —
В неділі й свята в 11. год. — Поранки.

КІНО „АТЛЯНТІК"

Від пятниці 31-го висвітлює фільм п. н.

„ХЛОПЦІ З ТИРОЛЮ"

Надпрограма:
Культурний додаток і тижневик з Генерального Губернаторства.

Початок програми в год. 4, 6 і 8 веч.
В суботи й неділі в год. 2, 4, 6 і 8 веч.
В неділі й свята ПОРАНКИ в 11. год.
Прохаємо приходити точно на початок

Шевське приладдя

всякого рода, пасти, вкладки до взуття, шкіряні й залізні, зберігачі підошви і т. д., дістанете найдешевше у гуртовому й детайлічному складі фірми

Г. Бронер
у Кракові,

вул. Дітля 48, тел. 169-86 під німецькою комісарською управою.
545 Українська обслуга. 3-9

Українське Спедиційне Підприємство

Краків, Кроводерська 63 а. м. 8.
і Вавжиньця 32, м. 8.

полагоджує замовлення солідно та швидко
І. ФЛИС.
ТЕЛЄФОН: 155-17. 1625 11-25

„ФОТО РЕКОРД"

Комісарська Управа

Апарати й фотографічне приладдя

Краків, вул. Томаша 24 і Floriańska 37
ГУРТ! ДЕТАЛЬ!

Великий вибір! Для провінції спеціяльні рабати. — Замісцеві замовлення виконуємо відворотною почтою. 1-1

Оголошуйтесь в „Кр. Вістях"!

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол. 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 2(
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати чітку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. . . .
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Kr...
Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79